

2019

İSTANBUL

İŞGÜCÜ PİYASASI
ARAŞTIRMA RAPORU

2019 YILI
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI
İSTANBUL ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL İLİ
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

Yazar

Umut AYAR

İstatistikçi

SUNUŞ

Geçmişı uzun yıllar öncesine dayanan İstanbul, stratejik konumuyla Türkiye'nin sadece ekonomik anlamda değil, birçok alanda başkenti olmuş, finansal, ticari, sosyal ve kültürel yaşamın her zaman merkezinde yer almıştır. Bu özelliğı ile de işgücünü daima kendisine çekmiştir. Şehrin nüfusu hızla artarken, işgücü talebinin aynı hızda artmaması ile işsizlik zamanla İstanbul için büyük bir problem haline gelmiştir.

İşsizlik İstanbul'un en büyük problemlerinden biri olmasına rağmen, İstanbul'da işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu alanlarda çalışacak işgücü temininde sorunlar yaşanmaktadır. Eğitim seviyesi ve mesleki eğitimsizlik işsizliğin bir diğer sebebini oluşturmakta ve işyerleri de yetişmiş nitelikli işgücü bulmakta zorlanmaktadır.

Bu bağlamda, işgücü piyasasının beklentilerini belirlemek ve sağlıklı stratejiler oluşturmak için ilin işgücü piyasası analizlerini yapmak son derece önemlidir. Ülkemizde ve ilimizde işsizlik sorununu çözmek, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmak ve işverenlerin aradığı nitelikteki elemanı bulması için öncelikle sorunun doğru tespit edilmesi, işsizlik ve mesleksizliğı hedef alan aktif istihdam politikalarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaç ile işgücü piyasasındaki mevcut durumu izlemek, değişimleri takip etmek ve bunların işgücü arz ve talebi üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak için İstanbul İşgücü Piyasası Araştırması yapılmıştır.

İşgücü Piyasası Araştırmasının temel amacı, işgücü piyasasına ilişkin periyodik bilgileri elde etmek mevcut ve gelecek dönemdeki sektörel ve mesleki değişimleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmektir. Yapılan bu çalışma ile işgücü piyasasının ihtiyaçları ve sorunları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçları sadece İşKUR için değil, diğer kamu/özel sektör kurum ve kuruluşları için de yol gösterici olacak ve ilimizin mesleki eğitim planlamasında ihtiyaç duyulan bilgiler için de kaynak teşkil edecektir.

Yapılan bu araştırma ve raporun başarıyla tamamlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyor, çalışmanın ilimize ve tüm ilgililere faydalı olmasını diliyorum.

Saygılarımla

Ali YERLİKAYA
İstanbul Valisi

ÖNSÖZ

İstanbul, günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, konumu, ekonomik, sosyal, kültürel ve demografik yapısıyla çeşitli kültürlerin her zaman merkezinde yer almış, dünyada da önemini her zaman korumuştur.

Türkiye nüfusunun yüzde 18'ini, işgücünün yüzde 21'ini barındıran, dinamik bir işgücüne sahip olan İstanbul için işsizlik ve istihdam önem arz etmektedir. İşgücü piyasasında iş arayanlar ve işverenler arasındaki eşleşme sağlanamadığı için işverenler eleman bulmakta zorlanmaktadırlar. Bunun temelinde işsizlerin işverenlerce talep edilen eğitim ve beceri düzeyine sahip olmamaları yatmaktadır. İşgücüne katılımdaki artış, bir yandan yeni iş alanları yaratmayı gerekli kılarken, bir yandan da işyerleri işsizliğe rağmen deneyimli ve nitelikli işgücünü bulmakta zorlanmaktadır. Bu nedenle mesleki bilgi ve beceriye sahip nitelikli eleman yetiştirilmesi konusunda, Kurumumuzun sunduğu aktif işgücü politikaları daha da önemli hale gelmiştir.

İşyerlerinin aradığı nitelikteki işgücünü bulması ve işsizliğin azaltılması noktasında sorunun doğru tespit edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Kurumumuz her yıl düzenli olarak, özel sektör işyerleriyle yüz yüze görüşerek işgücü piyasasının sorunlarını ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları karar alıcılara önemli bir veri kaynağı sağlamaktadır.

İstanbul'da 1 Nisan – 3 Mayıs 2019 tarihleri arasında örnekleme yöntemi ile tespit edilen 20+ istihdamlı işyerleri ile yüz yüze görüşme yapılarak “İşgücü Piyasası Araştırması” yapılmıştır. Yapılan bu çalışmayla ilimizdeki işyerlerinin ihtiyaç duymuş olduğu ve ileride ihtiyaç duyacağı nitelikli işgücü açığı ve bu ihtiyacı gidermede karşılaştıkları sıkıntı ve sorunlar belirlenmiş olup, İşgücü Piyasası Araştırma Raporu sonucu işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu “Aktif İstihdam Politikalarıyla” nitelikli işgücü açığının giderilmesine katkıda bulunulacaktır.

İşgücü Piyasası Araştırmasının soru formlarının uygulanmasından rapor yazımına kadar özveri ile çalışan her kademededen tüm personelimize ve araştırmaya destek veren işverenlerimize teşekkür eder, ilimize ve ülkemize hayırlı olmasını temenni ederim.

Saygılarımla

Yunus YELMEN
İstanbul Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	i
ÖNSÖZ	i
TABLolar LİSTESİ	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ	iv
KISALTMALAR	v
YÖNETİCİ ÖZETİ	1
GİRİŞ	3
BİRİNCİ BÖLÜM	4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ	4
İŞKUR GÖSTERGELERİ	4
Açık İşler	4
İşe Yerleştirmeler	5
Kayıtlı İşsiz	7
Aktif İşgücü Programları	9
İşsizlik Ödeneği	13
İKİNCİ BÖLÜM	15
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI	15
İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM	16
İşyeri Verileri	17
Mevcut İstihdam	28
AÇIK İŞLER.....	31
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER	40
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ.....	45
SONUÇ.....	51
EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU	55

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018).....	5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)	7
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)	10
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı	11
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)	11
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı	12
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018).....	13
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı	17
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri	23
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları	26
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstedığınız Alanlar.....	27
Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı	28
Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları	29
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler	30
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşletmeOranı	32
Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması	37
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı.....	37
Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları	38
Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması	39
Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler	40
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	41
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı.....	43
Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri.....	45
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri	46
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi	47
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi.....	48
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler	48

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)	4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)	6
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)	8
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)	14
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı	18
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı	19
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu	20
Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu	21
Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı	22
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu	23
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)	24
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)	24
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı	25
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri	27
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı	30
Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı	31
Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi	33
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	34
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	34
Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu	35
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı	36
Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	42
Şekil 23: Temininde Güçlük Çekilme Nedenlerinin Dağılımı	44
Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı	49
Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi	50

KISALTMALAR

İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması ile açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu rapor, İstanbul İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 29 bin 785 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmeler 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde 18 sektörde örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 2 milyon 567 bin 940 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 1 milyon 693 bin 83 çalışan erkeklerden, 874 bin 858 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. İstanbul ilinde en fazla çalışanı olan meslek grubu; Hizmet ve satış elemanlarıdır.

İstanbul ilinde açık iş oranı yüzde 1,6 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, İstanbul ili açık iş oranı bakımından Türkiye ortalaması ile benzerlik göstermektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektörler ise yüzde 3,0 ile Bilgi ve iletişim ve Diğer hizmet faaliyetleri sektörleridir. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 9 bin 14 kişilik açık iş mevcuttur. İstanbul ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Hizmet ve satış elemanları, Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ile Nitelik gerektirmeyen mesleklerdir. İl genelinde açık işlerin yüzde 29,3'ü için herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir.

İstanbul ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlerine göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. İstanbul ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci(dikiş) mesleğinin yer

aldığı görülmektedir. Bu mesleği ise Güvenlik görevlisi mesleği takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken İstanbul ilinde de yakın bir oranla işverenlerin yüzde 19,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 3,9 iken bu oran İstanbul ilinde ülke geneline yakın olup yüzde 3,7'dir.

İstanbul ilinde işverenler, istihdama en fazla katkı sağlayan teşvikin ilave istihdam teşviki olduğunu belirtmiştir. İşverenler ikinci sırada Yeni istihdama ücret desteği istemektedir.

İşverenlerin yüzde 23,3'ü teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını beyan ederken, yüzde 18,9'u ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörel açıdan bakıldığında ise; İstanbul ilinde; Bilgi ve iletişim sektöründe işverenlerin yarısına yakını teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını savunmaktadır.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla İstanbul İli İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Bu çalışma İstanbul işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile ilgili kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

İstanbul İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadaki beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde tesis etmek, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2019 yılı için İstanbul ilinde 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek İstanbul ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

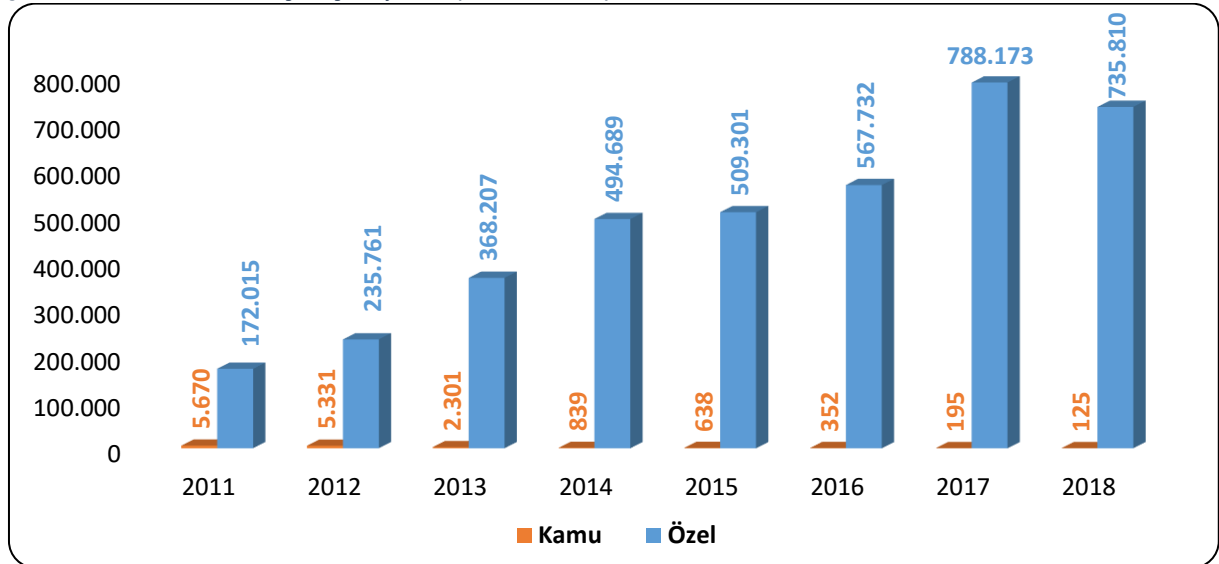
İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup, İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında 177 bin 685 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2018 yılına gelindiğinde 735 bin 935 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde yükselen bir seyir izlemiştir. 2014, 2015 ve 2016 yıllarında birbirine yakın bir seyir gözükürken, 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 6,7 azalış meydana gelmiştir. Bir önceki yıla göre en yüksek artış ise 2013 yılında yüzde 53,7'lik artışla gerçekleşmiştir. Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un yıllar

içinde özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülürken, kamu sektöründe ise yıldıan yıla bir azalış görölmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	133.547
Satış Danışmanı / Uzmanı	84.018
Güvenlik Görevlisi	41.067
Temizlik Görevlisi	39.922
Garson (Servis Elemanı)	27.787
Kasiyer	22.241
Büro Memuru (Genel)	19.419
Makineci (Dikiş)	15.578
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	13.898
Beden İşçisi (İnşaat)	13.664

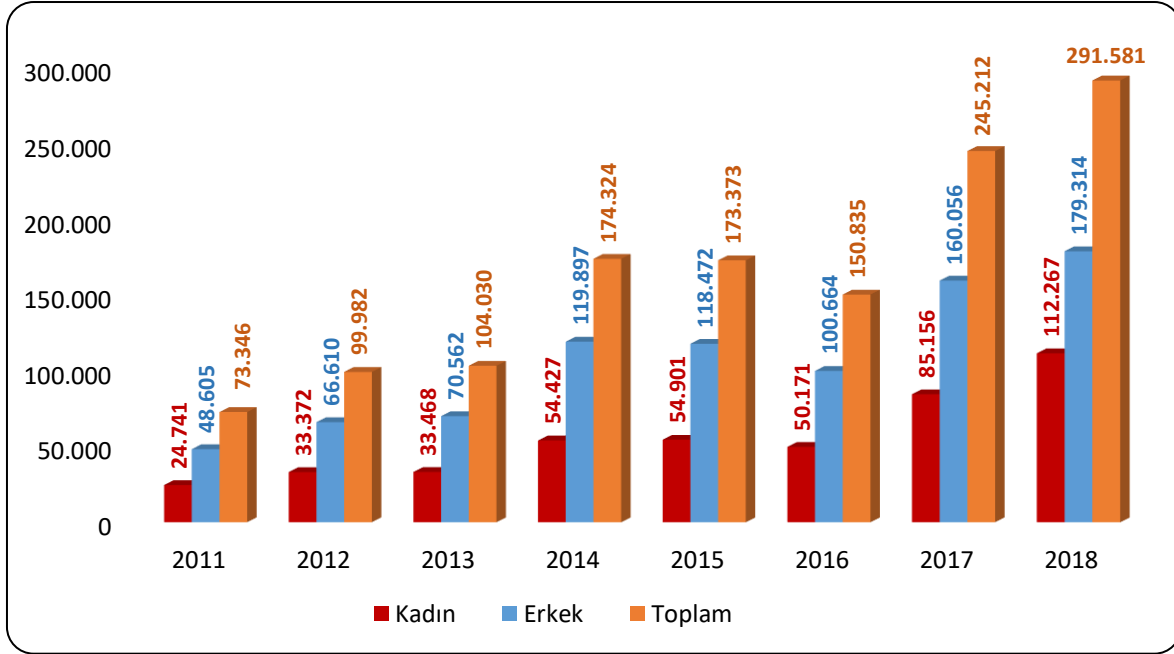
Kaynak: İŞKUR

İstanbul ilinde 2018 yılında 735 bin 935 kişilik açık iş işverenler tarafından İŞKUR’a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 133 bin 547 açık iş ile Beden işçisi (genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 18,1’ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Satış danışmanı / uzmanı ve Güvenlik görevlisi meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2018 yılında yıllık bazda ülke genelinde 2 milyon 394 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2’den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 73 bin 346 olan İstanbul ilinde işe yerleştirilenlerin 48 bin 605'i erkek, 24 bin 741 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu veriler yıllar itibariyle genel olarak yükselen bir seyir izlemektedir. 2014 ve 2017 yıllarında ise işe yerleştirme sayılarında belirgin bir artış yaşanmıştır. 2018 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 38,5'i kadınlardan oluşmuştur. İşe yerleştirilen kadın sayısı 2011-2018 yılları arasında 2018 yılında en yüksek seviyeye ulaşarak 112 bin 267 kişi olmuştur. Genel toplamda işe yerleştirme 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 18,9 artarken kadınlarda bu oran yüzde 31,8 seviyesine yükselmiştir. Bu artışta kadın istihdamının arttırılmasına yönelik politikaların etkisi büyüktür.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Satış Danışmanı / Uzmanı	19.665	35.787	55.452
Beden İşçisi (Genel)	37.194	11.145	48.339
Güvenlik Görevlisi	20.678	3.392	24.070
Temizlik Görevlisi	10.588	7.926	18.514
Garson (Servis Elemanı)	9.086	3.369	12.455
Kasiyer	5.476	6.050	11.526
Beden İşçisi (İnşaat)	6.693	50	6.743
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	2.506	3.905	6.411
Reyon Görevlisi	3.170	2.618	5.788
Büro Memuru (Genel)	2.916	2.067	4.983

Kaynak: İŞKUR

İstanbul ilinde 55 bin 452 kişilik işe yerleştirmeye Satış danışmanı / uzmanı mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının yüzde 19'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden işçisi (genel) ve Güvenlik görevlisi meslekleri takip etmektedir. İlk 10 meslek içerisinde erkekler en çok Beden işçisi (genel) ve Güvenlik görevlisi mesleklerinde işe yerleştirilirken, kadınlar ise en çok Satış danışmanı/uzmanı ve Beden işçisi (genel) mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

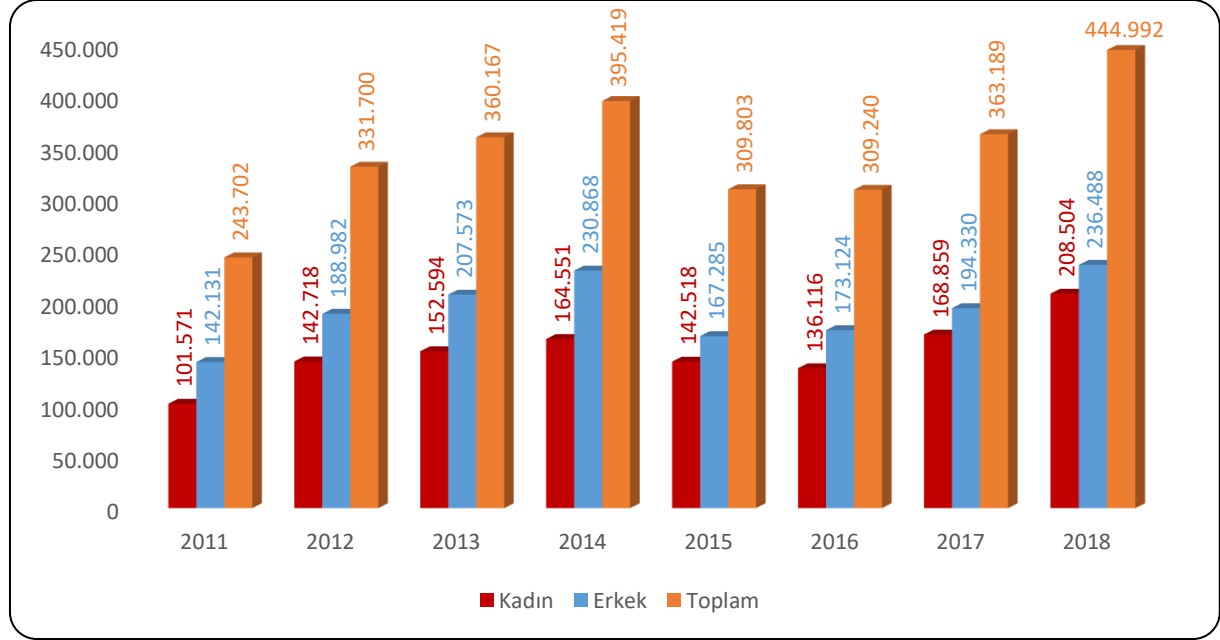
Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu olmayan veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında İstanbul ilinde İŞKUR'a kayıtlı 243 bin 702 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 142 bin 131'i erkek, 101 bin 571'i ise kadınlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 444 bin 992 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi olmakla beraber, 2015 yılı içinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edebilme adına kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesi ile oluşan bir düşüş gözükse de, 2017 yılından itibaren yükseliş tekrar devam etmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta, İŞKUR'a kayıtlı kadınların sayısındaki artıştır. 2011 yılında İstanbul'da 101 bin 571 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2018 yılında önemli ölçüde artarak 208 bin 504'e yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

İstanbul ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsiz olduğu ilk 10 mesleğin başında Beden işçisi (genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte İstanbul ilinde Kuruma kayıtlı 36 bin 526 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam İstanbul ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının yüzde 8,2'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik görevlisi, Satış danışmanı / uzmanı ve Büro memuru (genel) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde en çok Temizlik görevlisi, Beden işçisi (genel), Satış danışmanı / uzmanı, Büro memuru (genel) ve Sekreter mesleklerinde kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	879	6.984	8.077	15.061
2012	1.304	12.996	13.099	26.095
2013	574	6.354	5.407	11.761
2014	507	3.685	6.320	10.005
2015	592	5.531	5.788	11.319
2016	504	4.898	4.916	9.814
2017	344	3.377	2.902	6.279
2018	142	1.528	2.121	3.649

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları, özellikle İşbaşı eğitim programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. 2018 yılında ise düzenlenen 142 mesleki eğitim kursuna 3 bin 649 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 2 bin 121'i erkek, 1.528'i kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2018 yılında kursiyerlerin yüzde 41,9'unun kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Depo İşçisi (Elleçleme)	Depo İşçisi (Elleçleme)	Depo İşçisi (Elleçleme)
Yazılım Geliştiricisi	Lojistik Elemanı	Yazılım Geliştiricisi
Lojistik Elemanı	Yazılım Geliştiricisi	Saça Geçici ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı
Aşçı Yardımcısı	Uçak Bakım Teknisyeni (Gövde-Motor)	Aşçı Yardımcısı
Uçak Bakım Teknisyeni (Gövde-Motor)	Aşçı Yardımcısı	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Elemanı
Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı	Plastik İşlemeci	Kadın Giyim Modelist Yardımcısı
Saça Geçici ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı	Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı	Bilgisayar İşletmeni (Operatörü)
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Çini İşlemecisi
Kadın Giyim Modelist Yardımcısı	Sistem ve Ağ Uzmanı	Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Elemanı	Elektrik Tesisat Proje Çizim Elemanı	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar Depo işçisi (elleçleme), Yazılım geliştiricisi ve Lojistik elemanı mesleklerinde düzenlenmiştir. En fazla sayıda kadın katılımcının olduğu kurslar ise Depo işçisi (elleçleme), Yazılım geliştiricisi ve Saça geçici ve kalıcı şekil verme teknikleri uygulayıcısı mesleklerinde düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Depo işçisi (elleçleme), Lojistik elemanı ile Yazılım geliştiricisi mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	539	819	796	1.615
2012	715	1.364	1.089	2.453
2013	1.222	2.079	1.739	3.818
2014	1.462	2.190	1.639	3.829
2015	5.963	8.684	8.505	17.189
2016	12.455	16.366	17.746	34.112
2017	10.830	19.100	17.047	36.147
2018	8.904	21.153	17.588	38.741

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır. Bir diğer gaye

ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2011 yılından itibaren İşbaşı Eğitim Programları katılımcı sayısı artış eğilimi içerisinde. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen İşbaşı Eğitim Programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Yıllar itibarıyla İşbaşı Eğitim Programlarından faydalanan kişi sayısının artması İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasının da etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2018 yılında 8 bin 904 program düzenlenmiş olup toplam 38 bin 741 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 54,6'sı kadınlardan, yüzde 45,4'ü ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)	Satış Elemanı (Perakende)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı	Kasiyer
Kasiyer	Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Konfeksiyon İşçisi	Kasiyer	Hasta Danışmanı
Hasta Danışmanı	Güvenlik Görevlisi	Hemşire
Garson (Servis Elemanı)	Konfeksiyon İşçisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Makineci (Dikiş)	Konfeksiyon İşçisi
Hemşire	Reyon Görevlisi	Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi
Makineci (Dikiş)	Uçak Bakım Teknisyeni (Gövde-Motor)	Makineci (Dikiş)
Güvenlik Görevlisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Büro Memuru (Genel)

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında İstanbul ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Satış elemanı (perakende), Satış danışmanı / uzmanı ve Kasiyer mesleklerinde düzenlenmiştir. Bu mesleklerden Satış elemanı (perakende) ve Satış danışmanı / uzmanı meslekleri hem kadın hem de erkek katılımcılar için ilk üç sıra içerisinde yer almaktadır.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	141	1.549	1.801	3.350
2012	222	2.656	2.785	5.441
2013	129	1.541	1.634	3.175
2014	259	2.785	3.202	5.987
2015	382	4.506	4.903	9.409
2016	462	5.212	6.209	11.421
2017	555	8.645	8.188	16.833
2018	240	2.864	2.736	5.600

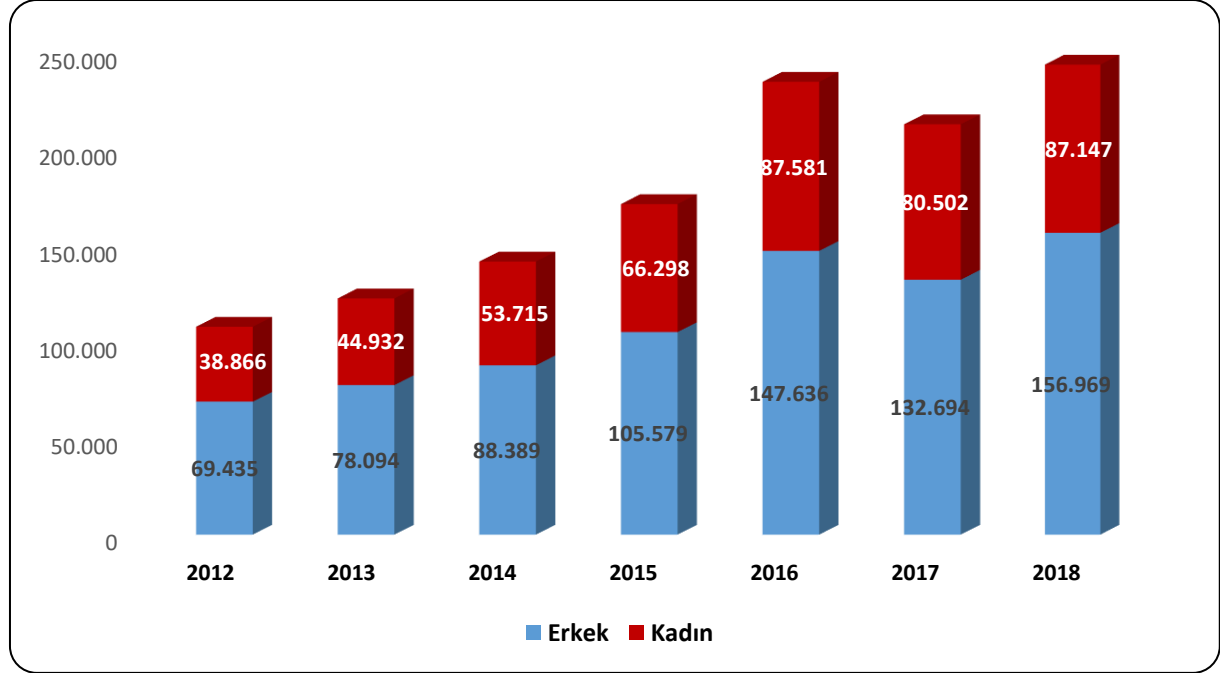
Kaynak: İşKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2018 yılında 240 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2017 yılına göre yüzde 56,8 daha azdır. Programa 2018 yılında 2 bin 864'ü kadın, 2 bin 736'sı erkek olmak üzere toplam 5 bin 600 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

Kaynak: İŞKUR

İstanbul ilinde 2018 yılında yüzde 35,7'si kadın olmak üzere 244 bin 116 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 14,5 oranında artış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arz ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüz yüze görüşme yöntemiyle veri derlemiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen “İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde İstanbul ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile

part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında İstanbul ilinde 29 bin 785 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 2 milyon 567 bin 940 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında İstanbul ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8’de İstanbul ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı
İmalat	9.394
Toptan ve Perakende Ticaret	5.665
İnşaat	3.358
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.072
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.697
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1.627
Ulaştırma ve Depolama	1.622
Bilgi ve İletişim	910
Eğitim	905
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	806
Gayrimenkul Faaliyetleri	511
Diğer Hizmet Faaliyetleri	437
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	350
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	191
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	83
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	74
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	44
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri	38
Genel Toplam	29.785

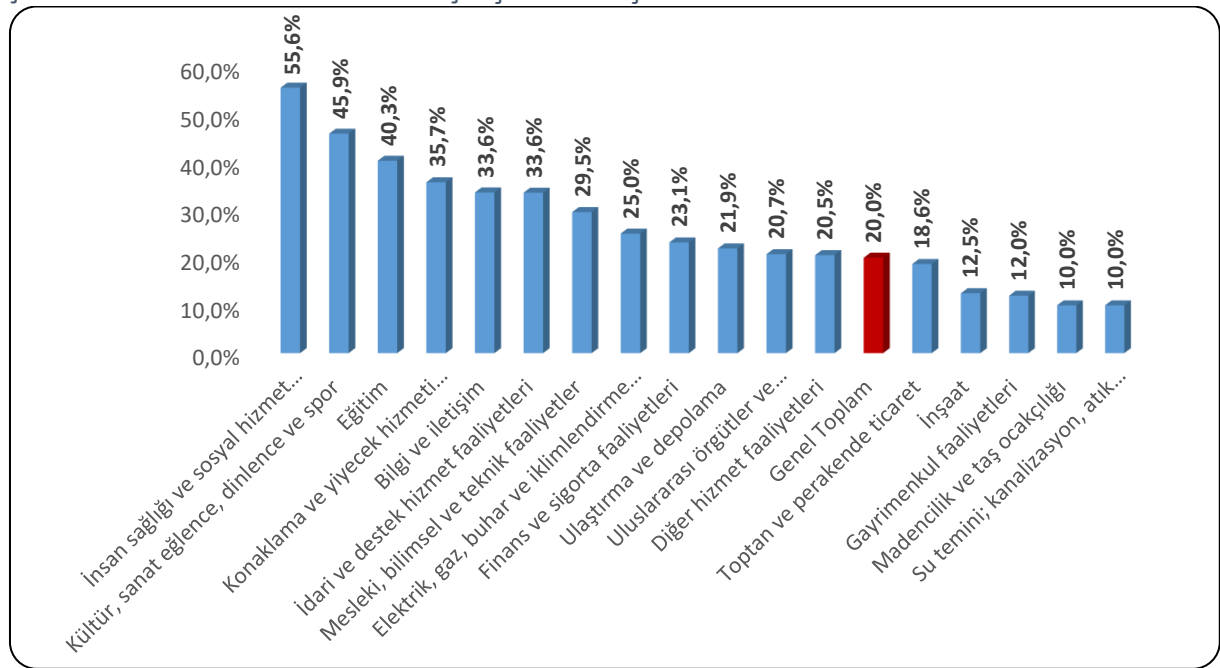
Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. İstanbul ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 31,5’i İmalat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde İmalat sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 30,9 seviyesindedir. Bu durumda İstanbul ilinde İmalat sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasına yakın olmakla birlikte bu oranın üzerinde bulunmaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla sayıda işletme Toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında Toptan ve perakende

ticaret sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı 19,1 iken İstanbul ilinde Toptan ve perakende ticaret sektörünün payı yüzde 19,0 düzeyindedir. İstanbul ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işletmelerin yarıdan fazlası İmalat ile Toptan ve perakende ticaret sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

En az işletme ise Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörlerinde yer almaktadır. Ancak bu tablo incelenirken İstanbul ili düzeyinde yalnızca 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

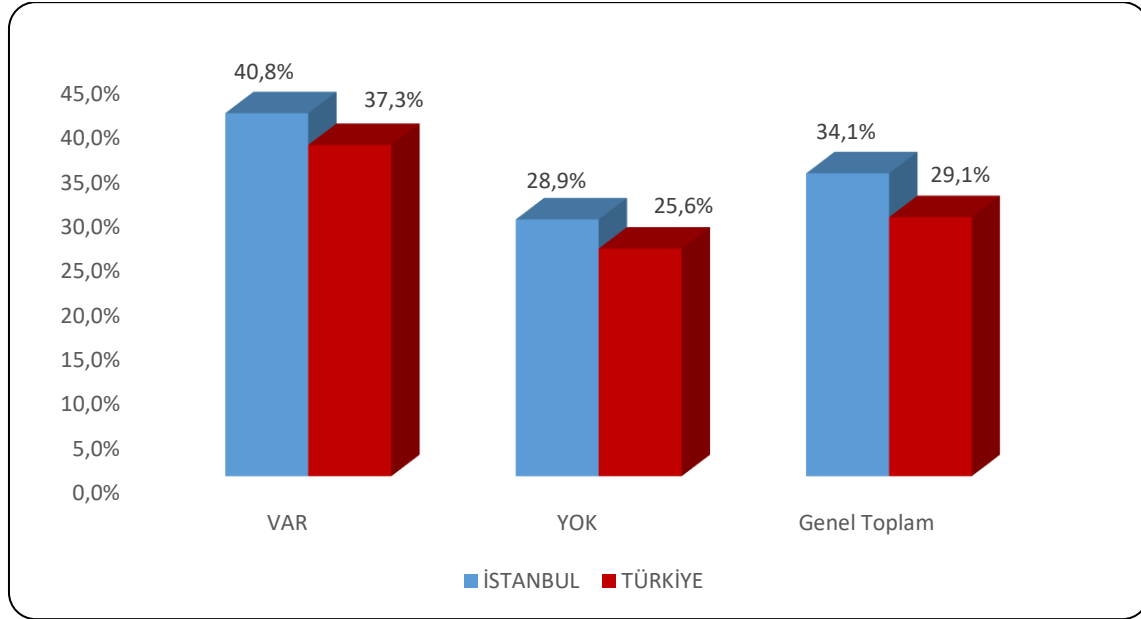
Kaynak: İPA 2019

İstanbul ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 20,0 olarak gerçekleşmiştir. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 55,6'sında part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin yüzde 45,9'unda part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 40,3 ile Eğitim sektörü yer almaktadır. Bu sektörlerde bulunan işletmelerde part-time çalışanı olan işletme oranının yüksek olmasının sebebi, ilgili sektörün part-time çalışmaya uygun olmasıdır.

Türkiye genelinde de İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve işletmelerin yüzde 45,9'unda part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup, işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

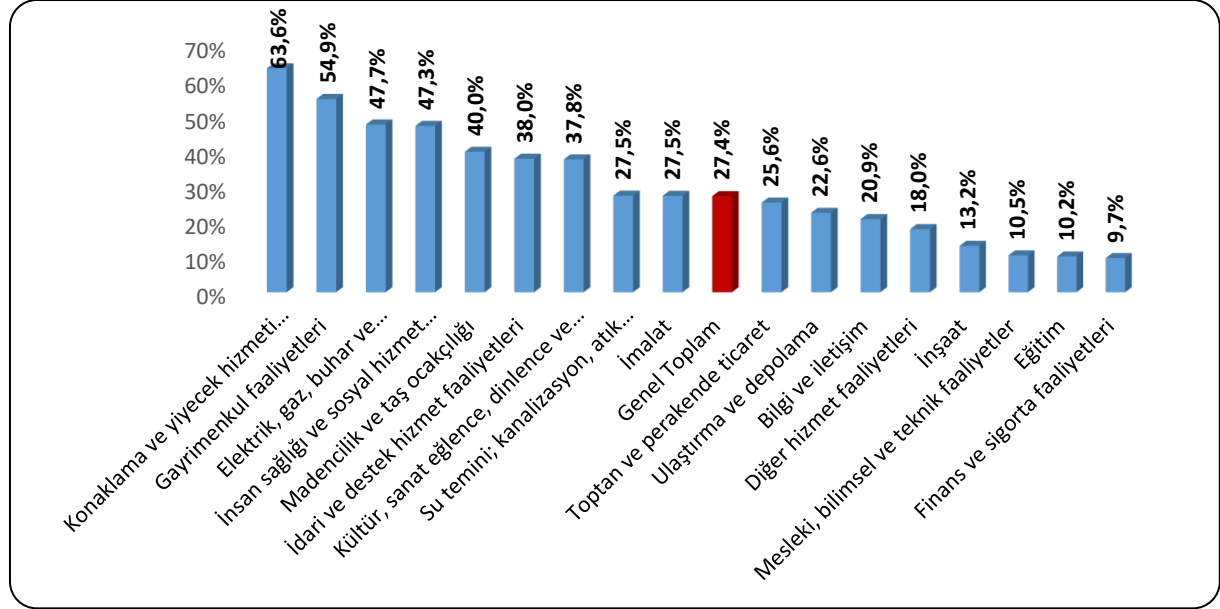
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,1'ini kadınlar oluşturmaktayken İstanbul ilinde bu oran yüzde 34,1 olarak gerçekleşmiştir. İstanbul ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 28,9 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 40,8 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,6 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37,3 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de İstanbul ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

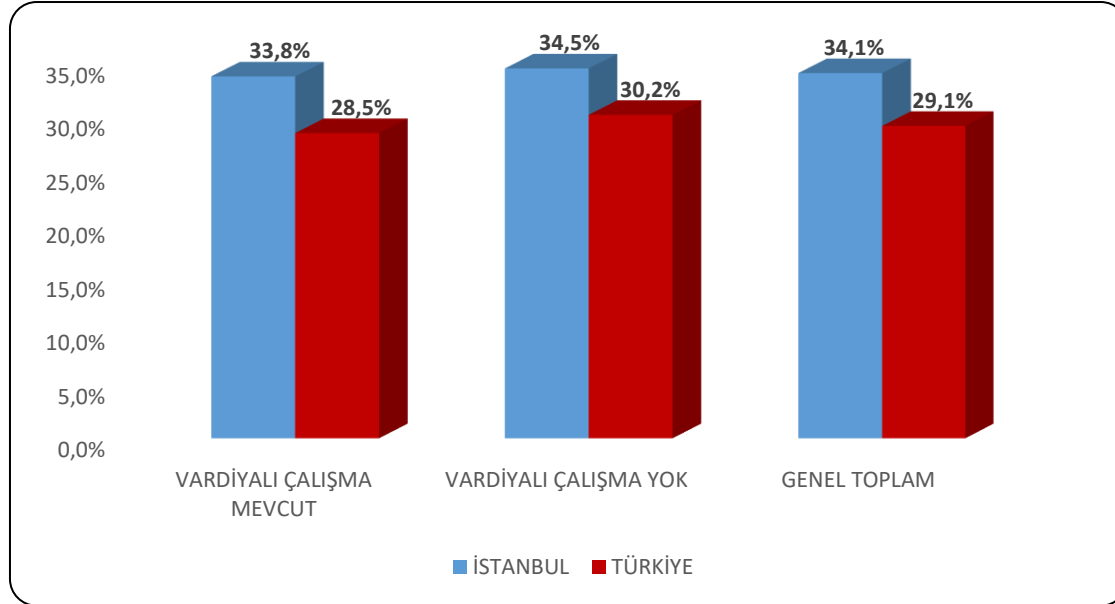
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde işletmelerin yüzde 27,4'ünde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yüzde 33,2 seviyesindedir. İstanbul ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işletmelerin yarısından fazlasında ya da yarısına yakınında vardiyalı çalışma söz konusudur. Finans ve sigorta faaliyetleri sektörü ise yüzde 9,7 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

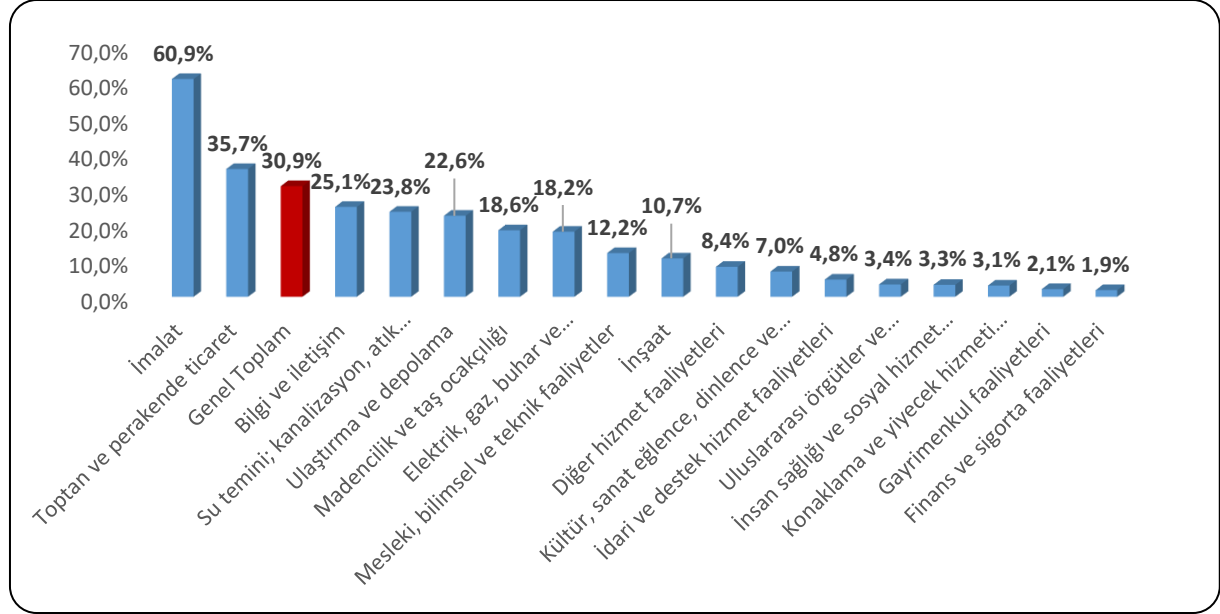
Kaynak: İPA 2019

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklenen bir durumdur.

Şekil 8’de söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. İstanbul ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 33,8’i kadın, yüzde 66,2’si ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 34,5’e yükselmektedir. Bu işletmelerde erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların sadece yüzde 34,1’inin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 100 çalışandan 34’ü kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında ise her 10 çalışandan 3’ü kadınlardan oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında 1,7 puanlık bir fark söz konusudur. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark İstanbul ilinde de benzer yönde işlemektedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilindeki işletmelerin yüzde 30,9'unda ihracat yapılmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 60,9'u ihracat yapmakta, ikinci sırada ise Toptan ve perakende ticaret sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör dışında kalan sektörler ortalamanın altında kalmaktadır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 25,4'ü ihracat yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 57,1 ile İmalat ve yüzde 33,3 ile Madencilik ve taş ocaklığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İşletme sayısı bakımından İmalat sektörünün payı yüzde 31,5 iken, ihracat yapan işletme oranında da ilk sırada yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin ihracat yapma oranının diğer sektörlerle nazaran yüksek olması, ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir.

İstanbul ilinde işletmelerin yüzde 13,9'u e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Tablo 9'da sonuçların dağılımı görülmektedir.

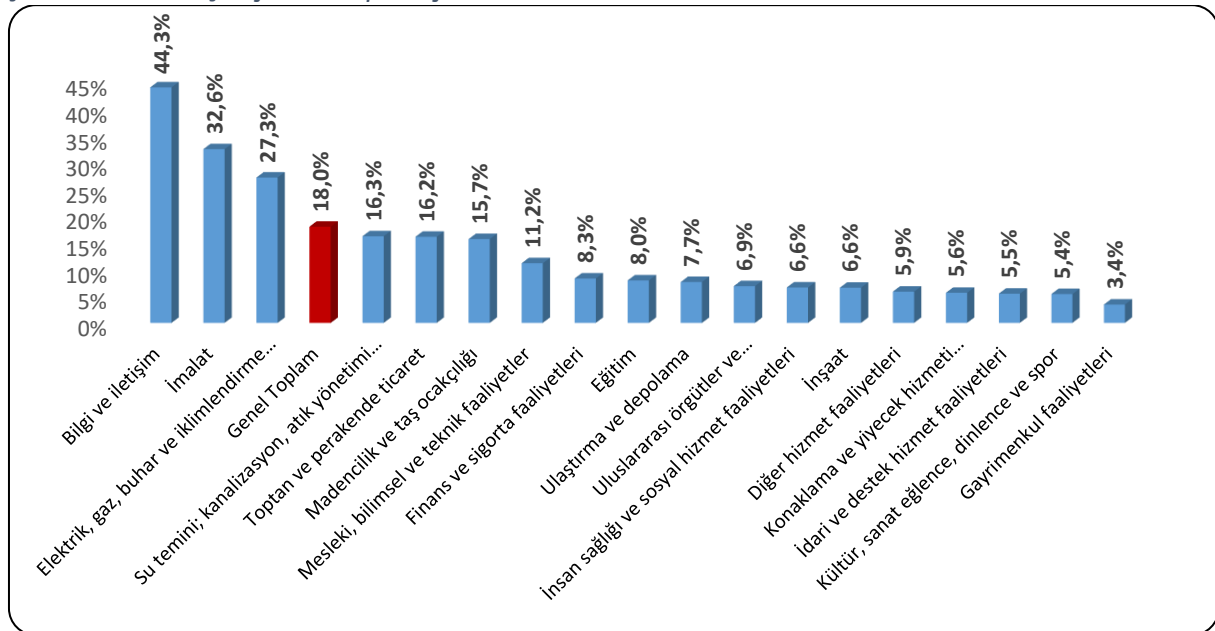
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması	85,7%
E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği	7,6%
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması	6,4%
Finansman yetersizliği	5,8%
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması	4,1%

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu neden olarak Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmamasını göstermiştir. İkinci sırada ise E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği gelmektedir. Ülke genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13,4 iken e-ticaret yapmama nedeninde ilk sırada yine Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması gelmektedir.

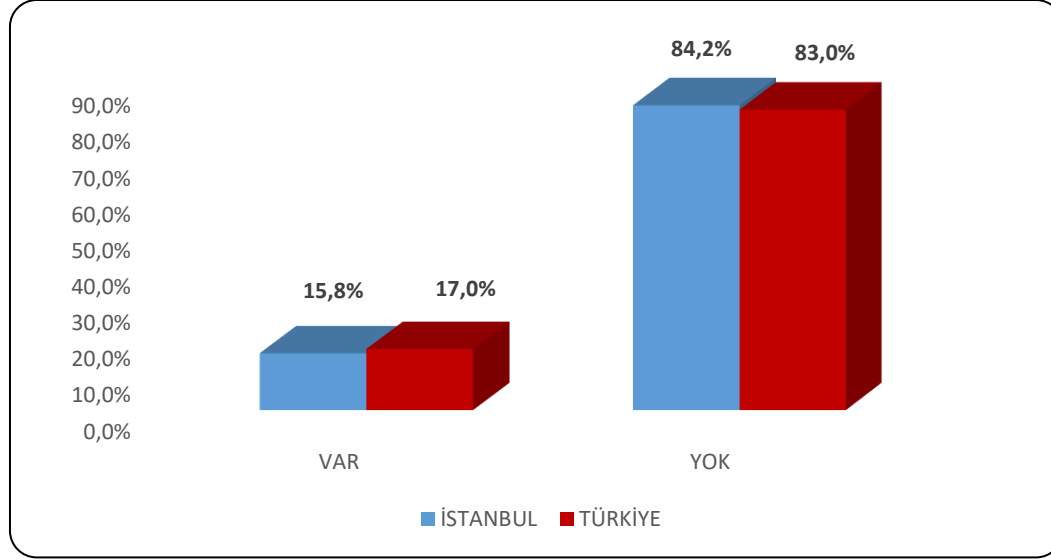
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde 18 sektörde de işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 18,0 olarak gerçekleşmiştir. Bilgi ve iletişim sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 44,3'ü Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Bu sektörleri ise yüzde 32,6 ile İmalat sektörü takip etmektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 17,1'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 41,7 ile Bilgi ve iletişim ve yüzde 34,3 ile İmalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır. İstanbul ilinde en fazla işletme İmalat sektöründe olmasına rağmen Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında yüzde 32,6 ile ikinci sırada yer almaktadır.

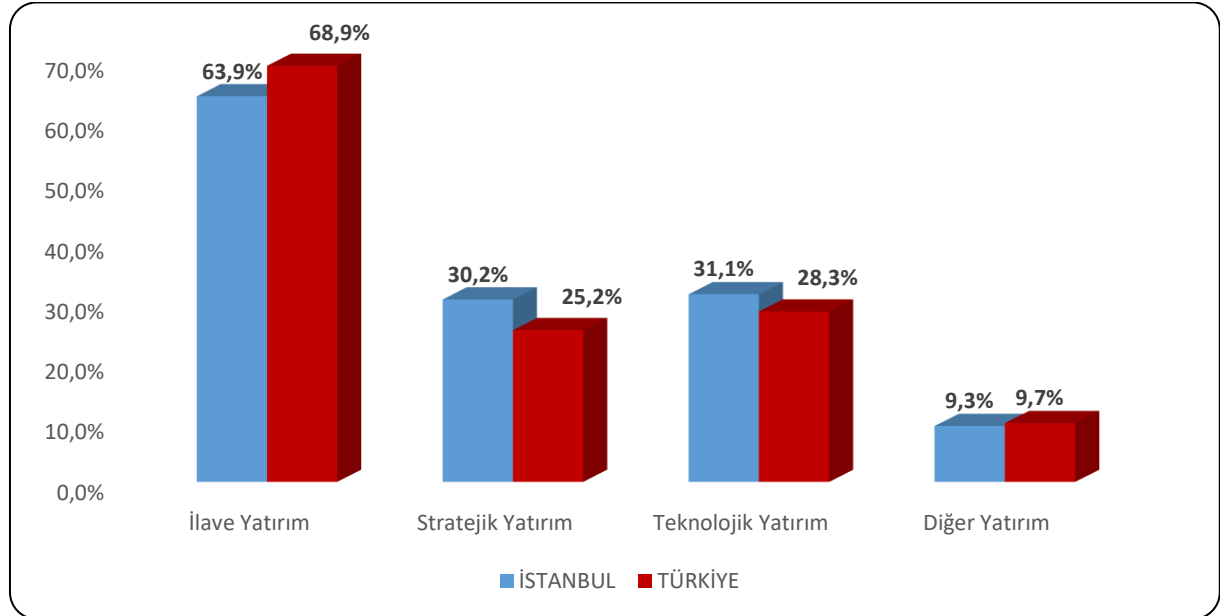
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 15,8'i gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 17,0 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

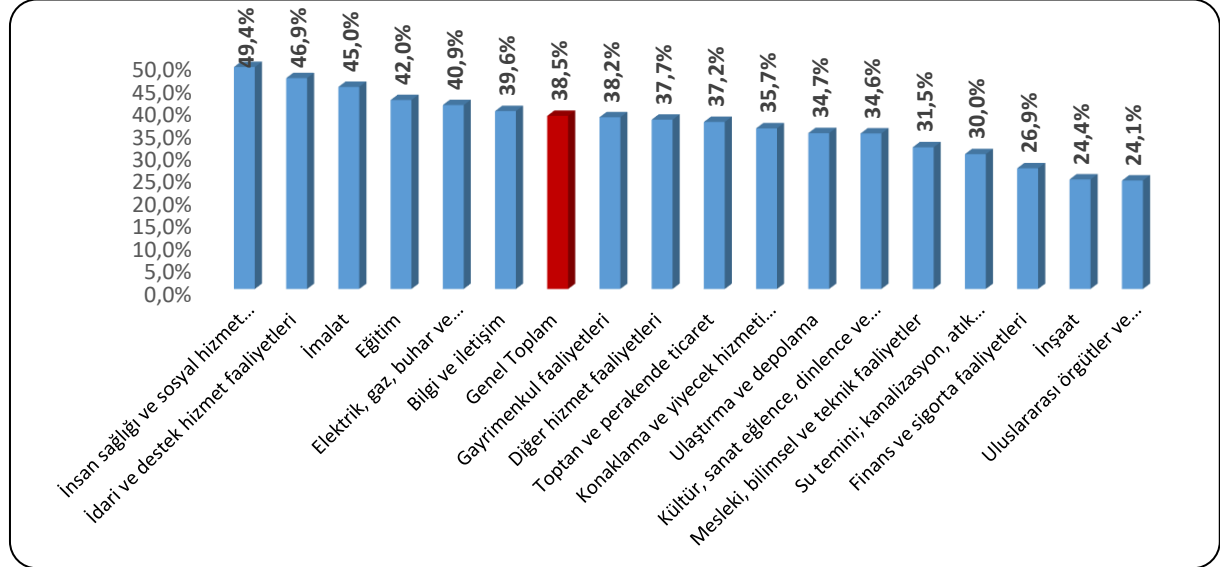

Kaynak: İPA 2019

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; İstanbul ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 63,9'u ilave yatırım, yüzde 31,1'i Teknolojik yatırım ve yüzde 30,2'si Stratejik yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 68,9'u

İlave yatırım, yüzde 28,3'ü Teknolojik yatırım, yüzde 25,2'si Stratejik yatırım ve yüzde 9,7'si ise Diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 53,3 seviyesindedir. İstanbul ilinde bulunan 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 38,5'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu oran İstanbul ili için Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları açısından yüzde 49,4 ile İstanbul ilinde ilk sırada yer almaktadır. En çok işletme sayısına sahip sektör olan İmalat sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 38,5'in üzerinde yüzde 45,0 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
İmalat	0,4%	33,5%	77,3%	25,4%	1,5%	0,8%	33,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	1,2%	32,4%	70,0%	19,8%	1,6%	0,4%	37,2%
İnşaat	0,9%	29,9%	71,0%	13,1%	2,8%	0,0%	24,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,7%	32,1%	78,1%	21,2%	2,9%	2,2%	35,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1,8%	28,1%	69,3%	22,8%	0,9%	0,0%	36,8%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	38,9%	77,9%	21,1%	1,1%	0,0%	34,7%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	36,6%	61,3%	28,0%	0,0%	0,0%	40,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,8%	31,1%	66,4%	47,9%	3,4%	0,0%	45,4%
Eğitim	3,2%	25,3%	70,5%	34,7%	5,3%	4,2%	27,4%
Bilgi ve İletişim	2,2%	25,8%	58,1%	29,0%	3,2%	1,1%	43,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	32,6%	70,8%	11,2%	0,0%	0,0%	23,6%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1,1%	27,8%	67,8%	15,6%	2,2%	2,2%	37,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	22,4%	60,3%	15,5%	3,4%	1,7%	31,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	42,2%	59,4%	20,3%	1,6%	1,6%	40,6%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	58,3%	87,5%	4,2%	0,0%	0,0%	12,5%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	33,3%	33,3%	27,8%	0,0%	0,0%	50,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	21,4%	57,1%	7,1%	7,1%	7,1%	35,7%
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri	0,0%	28,6%	28,6%	14,3%	0,0%	0,0%	42,9%
Genel Toplam	0,8%	32,3%	72,5%	23,6%	1,8%	0,8%	34,7%

Kaynak: İPA 2019

İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerin yüzde 72,5'i İŞKUR'dan Eleman talebinde bulunmuştur. İşletmelerin 32,3'ü Danışmanlık ve yönlendirme hizmetinden yararlanırken yüzde 23,6'sı ise İşbaşı Eğitim Programı kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Çalışma kapsamında İstanbul ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan İmalat sektöründe işverenlerin yüzde 77,3'ü İŞKUR'dan Eleman talebinde bulunmuş, yüzde 33,5'i Danışmanlık ve yönlendirme hizmetimizden yararlanmış ve yüzde 25,4'ü ise İşbaşı Eğitim Programından son bir yıl içerisinde yararlanmıştır. Sektör bazında işverenlerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10'da bulunmaktadır.

İŞKUR'un sunmuş olduğu çalışanlara yönelik eğitim hizmetlerinden Eğitim sektöründeki işletmelerin son bir yılda yüzde 3,2'si faydalanmıştır.

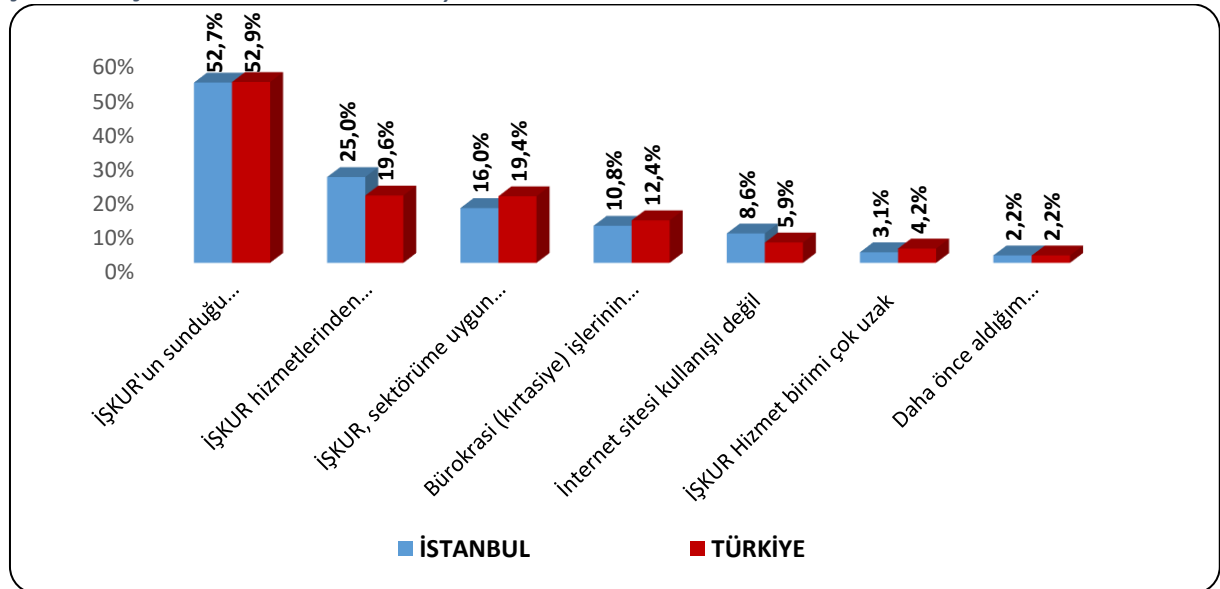
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstedığınız Alanlar

	Oran
Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Sigorta ve Prim Desteği	63,2%
Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Ücret Desteği	53,6%
İşe Uygun Eleman Temini	52,9%
İşbaşı Eğitim Programı	19,8%
Çalışanların Niteliklerinin Artırılması İçin Mesleki Eğitim Desteği Sunulması	18,9%
İşyerime Özel Sektörel Danışmanlık Vermesi	9,6%
Genel Toplam	100,0%

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde İŞKUR'un işletmeleri en fazla hangi alanda desteklemesi gerektiği sorulduğunda; işverenlerin yüzde 63,2'si Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği cevabını vermiştir. Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği ikinci sırada yer alırken, sonrasında ise İşe uygun eleman temini seçeneği işaretlenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 52,7 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi, yüzde 25,0 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması ve yüzde 16,0 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise İstanbul ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 52,9 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe

gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim diyen işverenlerin oranı İstanbul iline göre daha düşük seviyededir.

Mevcut İstihdam

İstanbul ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 2 milyon 567 bin 940 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 1 milyon 693 bin 83 erkek çalışan ve 874 bin 858 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	198.169	462.780	660.949
Toptan ve Perakende Ticaret	197.972	292.586	490.558
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	93.439	216.895	310.334
Ulaştırma ve Depolama	49.781	161.325	211.106
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	58.146	124.806	182.952
İnşaat	16.387	131.322	147.708
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	60.149	78.265	138.414
Eğitim	65.079	42.880	107.959
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	54.277	30.177	84.454
Bilgi ve İletişim	27.182	53.400	80.582
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	31.465	34.663	66.128
Gayrimenkul Faaliyetleri	7.512	23.387	30.899
Diğer Hizmet Faaliyetleri	6.702	11.152	17.854
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1.228	11.759	12.987
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	4.638	8.103	12.740
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1.272	5.946	7.218
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	292	2.976	3.268
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri	1.169	663	1.832
Genel Toplam	874.858	1.693.083	2.567.940

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre dağılımda ise; İstanbul ilinde çalışanların önemli bir kısmı İmalat ile Toptan ve perakende ticaret sektörlerinde istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların yüzde 44,8'i bu iki sektörde yer almaktadır.

Kadın istihdam oranının en fazla olduğu sektör yüzde 64,3 ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri olsa da en fazla istihdam İmalat sektöründedir. İl genelindeki toplam kadın çalışanların yüzde 22,7'si İmalat sektöründe çalışmaktadır. İstanbul ilinde Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri ve Eğitim sektörlerinde de çalışanların yarısından fazlası kadındır.

Türkiye genelinde de İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Eğitim ve Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Hizmet ve Satış Elemanları	201.730	330.711	532.441
Profesyonel Meslek Mensupları	168.470	195.575	364.044
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	120.896	224.449	345.345
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	147.664	187.418	335.082
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	60.072	255.659	315.731
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	61.999	209.884	271.883
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	68.851	182.299	251.150
Yöneticiler	44.788	101.667	146.456
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	387	5.422	5.808
Genel Toplam	874.858	1.693.083	2.567.940

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubu Hizmet ve satış elemanlarıdır. Toplam çalışanlar içerisinde Hizmet ve satış elemanlarının oranı yüzde 20,7 seviyesindedir. İstanbul ilindeki kadın çalışanların yüzde 23,1'i; erkek çalışanların ise yüzde 19,5'i bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Profesyonel meslek mensupları yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 14,2'si bu meslek grubunda istihdam edilmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 13,4 oran ile Nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubu yer almaktadır.

İstanbul ilinde Hizmet ve satış elemanları en fazla kadın ve erkek çalışan sayısına sahip meslek grubudur.

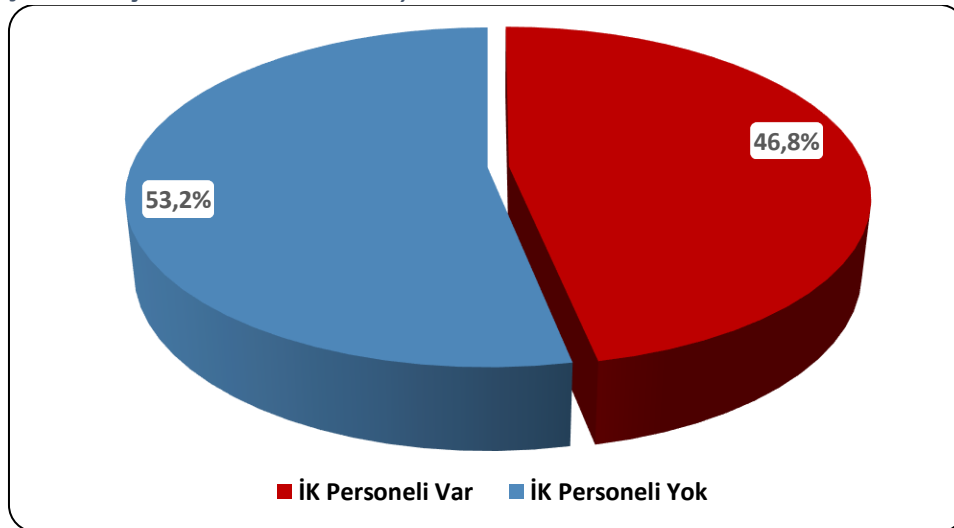
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Güvenlik Görevlisi	Satış Elemanı (Perakende)	Temizlik Görevlisi
Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı	Garson (Servis Elemanı)
Satış Elemanı (Perakende)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Makineci (Dikiş)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Makineci (Dikiş)	Konfeksiyon İşçisi	Makineci (Dikiş)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Büro Memuru (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Güvenlik Görevlisi	Şoför (Yolcu Taşıma)
Şoför-Yük Taşıma	Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)
Konfeksiyon İşçisi	Muhasebeci	Özel Güvenlik ve Koruma Meslek Elemanı

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14'te ise İstanbul ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Toplam çalışan sayısının en fazla olduğu meslekler sırasıyla Temizlik görevlisi, Güvenlik görevlisi ve Satış danışmanı / uzmanı meslekleridir. Kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Temizlik görevlisi, Satış elemanı (perakende) ve Satış danışmanı / uzmanı; Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek ise Güvenlik görevlisi, Temizlik görevlisi ve Garson (servis elemanı) meslekleridir.

Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

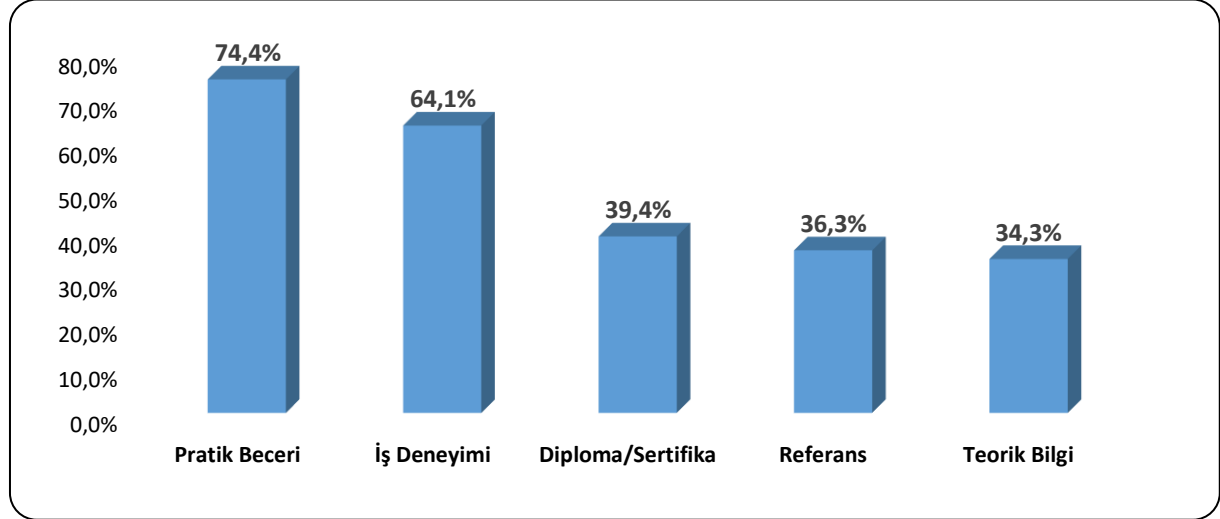

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'te görüldüğü üzere İstanbul ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yüzde 46,8'inde İnsan kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe bu oran yüzde 84,1, Finans ve sigorta

faaliyetleri sektöründe yüzde 73,1 ve Bilgi ve iletişim sektöründe ise yüzde 63,4 seviyesindedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde 20+ çalışanı olan işletmeler genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 74,4'ü Pratik Beceri, yüzde 64,1'i İş deneyimi ve yüzde 39,4'ü ise Diploma/Sertifika aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, İstanbul ilinde olduğu gibi yüzde 72,6 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 35,7 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yılki sonuçlarda göstermektedir ki Pratik Beceri kriteri hem İstanbul ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterdir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönleltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşletme Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşletme Oranı
İmalat	14.504	2,1%	27,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	6.380	1,3%	23,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5.111	2,7%	25,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3.935	1,3%	25,7%
Ulaştırma ve Depolama	2.646	1,2%	21,9%
Bilgi ve İletişim	2.462	3,0%	34,9%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.116	0,8%	13,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	970	1,1%	27,8%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	866	1,3%	24,5%
Eğitim	761	0,7%	19,5%
İnşaat	757	0,5%	8,2%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	554	3,0%	22,2%
Gayrimenkul Faaliyetleri	320	1,0%	18,9%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	240	1,8%	16,2%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	102	1,4%	18,2%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	27	0,2%	12,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	21	0,6%	5,7%
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri	8	0,4%	13,8%
Genel Toplam	40.780	1,6%	22,7%

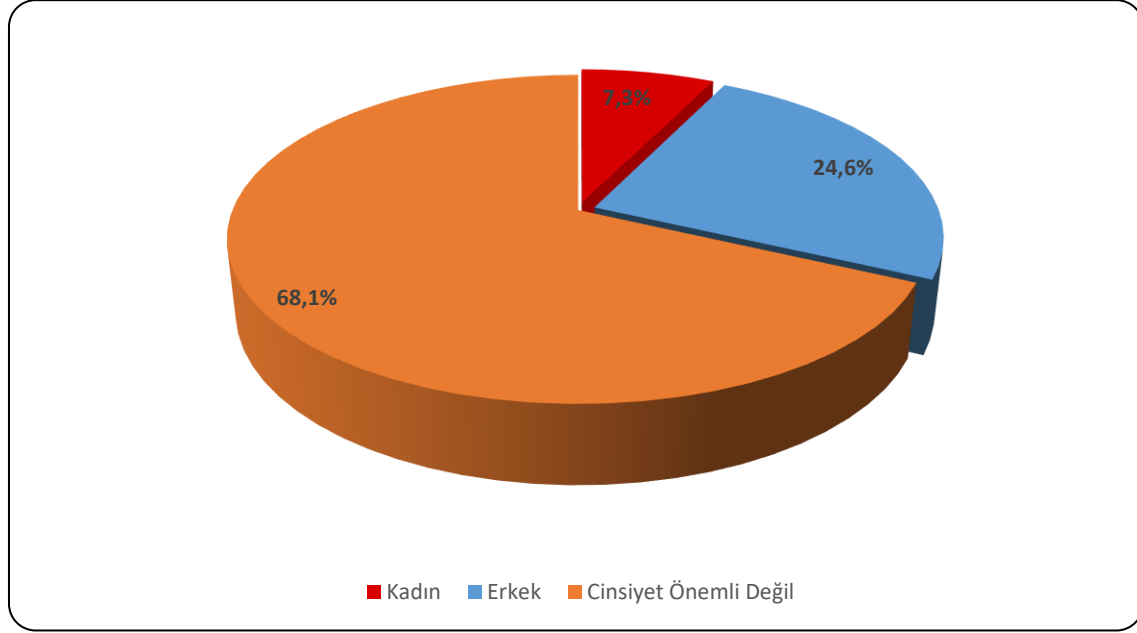
Kaynak: İPA 2019

İstanbul ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 6 bin 771 işletmede 40 bin 780 açık iş tespit edilmiştir. İstanbul ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör İmalat sektörüdür. İmalat sektörü İstanbul ilinde çalışma kapsamında yer alan işletme sayısı en fazla olan sektördür. Toplam 40 bin 780 kişilik açık işin yüzde 35,6'sına tekabül eden 14 bin 504 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık işlerin yüksek olduğu diğer sektörler ise Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'den de görüleceği üzere İstanbul ilinde açık iş oranı yüzde 1,6 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. İstanbul ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalaması ile benzer bir orana sahiptir. İstanbul ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektörler ise yüzde 3,0 ile Bilgi ve iletişim ile Diğer hizmet faaliyetleri sektörleri olarak tespit edilmiştir.

İstanbul ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 22,7'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

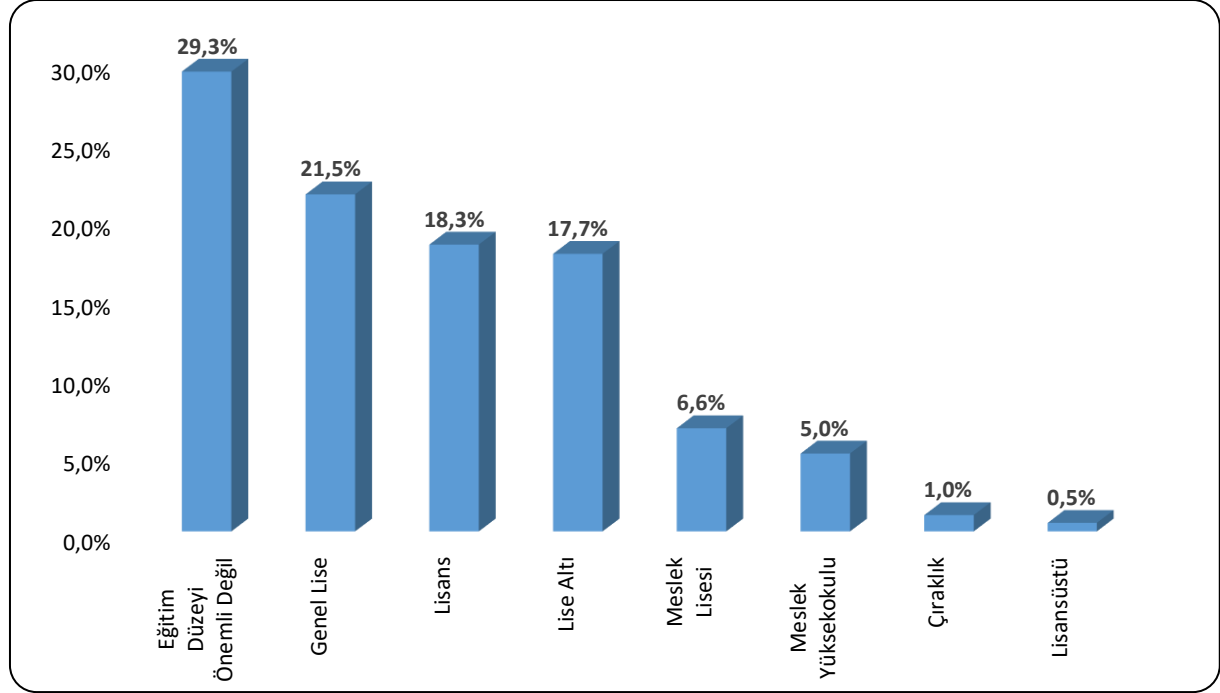

Kaynak: İPA 2019

Şekil 17’de İstanbul ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. İstanbul ilinde işverenler açık işlerin yüzde 68,1’inde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,8 iken, İstanbul ilinde yüzde 7,3 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 32,1’i açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. İstanbul ilinde ise işverenlerin yüzde 24,6’sı mevcut açık işlerinde erkek tercih etmektedir.

Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

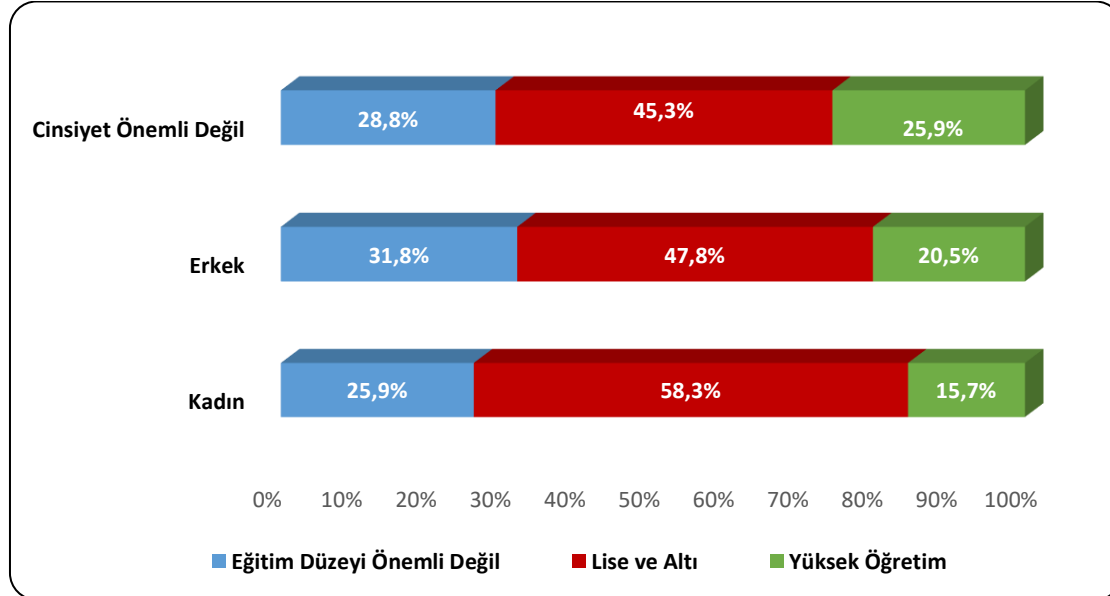
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. İstanbul ilindeki açık işlerin yüzde 29,3'ünde işverenler Eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Açık işlerin yüzde 21,5'inde ise Genel lise mezunu talep edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

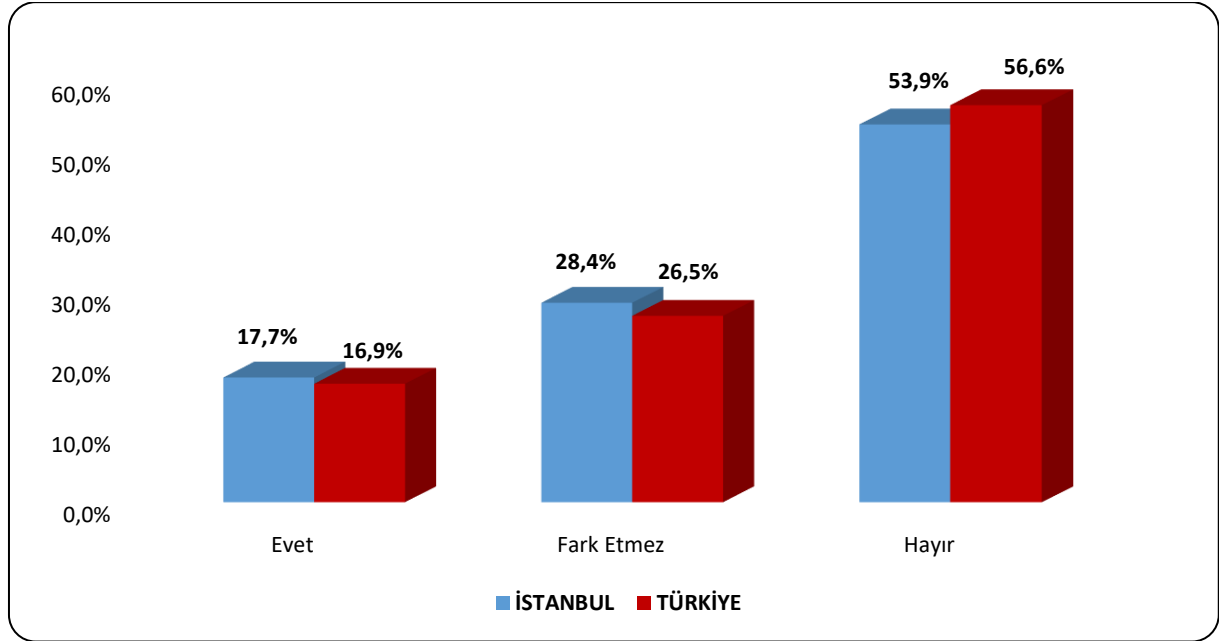

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19'da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 45,3 oranında Lise ve altı eğitim düzeyi, yüzde 25,9 oranında Yüksek öğretim seviyesi talep edilirken, yüzde 28,8 oranında ise herhangi bir eğitim

düzeyi talep edilmemiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 31,8 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 25,9 oranında eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

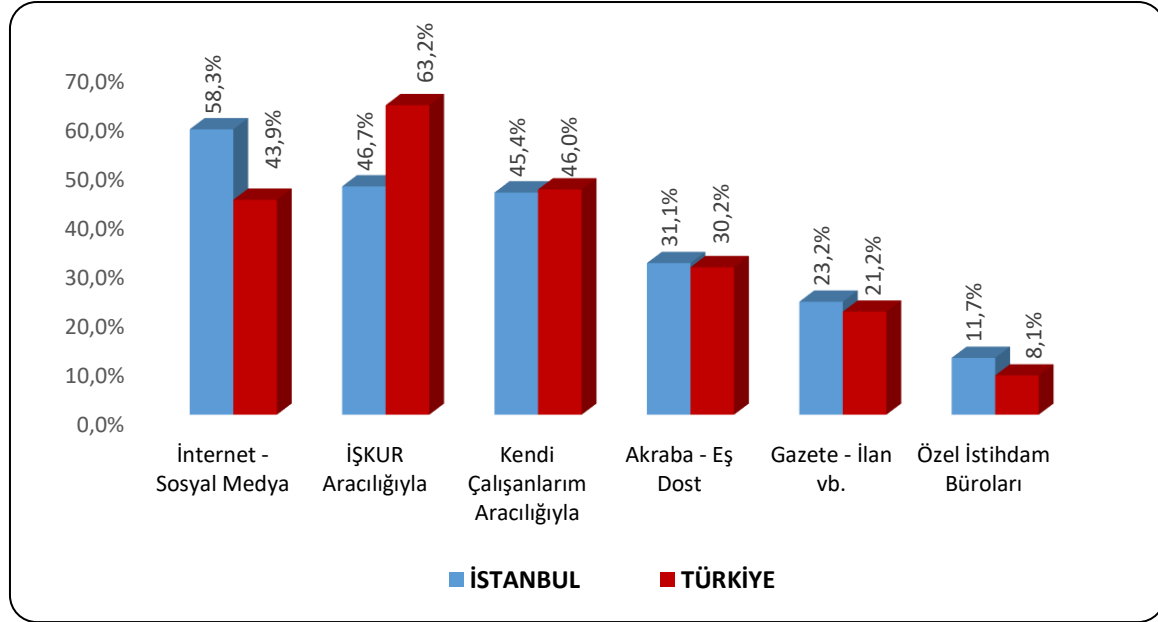

Kaynak: İPA 2019

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; İstanbul ilinde mevcut açık işlerin yüzde 17,7'si için işverenler engelli tercih edeceklerini belirtmiştir. İstihdam edeceğim kişi için engel durumu olup olmaması farketmez şeklinde yanıt verilen açık iş oranı yüzde 28,4 seviyesindedir. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede araştırma dönemindeki mevcut her 100 açık işin 46'sı için engelli bireyler istihdam edilebilir.

Türkiye genelinde ise yüzde 16,9 oranında evet, yüzde 26,5 oranında farketmez denmiştir. Araştırma dönemindeki açık işlerin yüzde 43,4'ü için işverenler engelli tercih edebileceğini söylemiştir. İstanbul ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin benzer olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21’de İstanbul ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yüzde 58,3’ü İnternet - sosyal medya aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 43,9 ile üçüncü sırada yer almaktadır. İŞKUR aracılığıyla eleman arama Türkiye genelinde yüzde 63,2 ile ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilinde ikinci sırada yüzde 46,7 ile İŞKUR Aracılığıyla arama kanalı, üçüncü sırada ise yüzde 45,4 ile Kendi çalışanları aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	1	1
İletişim ve İfade Yeteneği	2	3	2	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	4	2	3	3
Takım Çalışması	3	4	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	5	5	5
Bilgisayar Kullanımı	7	7	6	6
Analitik Düşünebilme	8	6	8	7
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	6	8	7	8
Yabancı Dil	9	10	9	9
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	10	9	10	10

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe becerisi ilk sırada yer almaktadır. Bu beceri kadın, erkek ve cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde de ilk sırada yer almaktadır. İstanbul ilinde, iletişim ve ifade yeteneği kadın ve cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ikinci sıradayken erkelerde ise Fiziki ve bedensel yeterlilik ikinci sırada yer almıştır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Hizmet ve Satış Elemanları	9.014	1,7%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	8.807	2,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5.439	1,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	5.142	1,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4.232	1,2%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	3.668	1,3%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	3.432	1,3%
Yöneticiler	950	0,6%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	96	1,6%
Genel Toplam	40.780	1,6%

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Hizmet ve satış elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 22,1'dir. İkinci sırada ise yüzde 21,6 oran ile Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu bulunmaktadır.

İstanbul ili için tespit edilen yüzde 1,6'lık açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 2,7 ile Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubudur. Daha sonra ise açık iş oranı bakımından Hizmet ve satış elemanları meslek grubu gelmektedir.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Hizmet ve Satış Elemanları	15,8%	20,6%	72,8%	60,2%	37,5%	11,3%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	55,8%	26,8%	27,0%	43,5%	55,7%	8,1%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	46,0%	18,4%	44,7%	56,7%	49,2%	2,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	12,3%	18,4%	87,6%	21,1%	43,2%	25,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	30,8%	19,5%	69,1%	46,8%	48,4%	13,2%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	33,9%	39,7%	41,6%	55,2%	48,1%	6,3%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	17,3%	24,7%	73,0%	36,1%	35,8%	17,0%
Yöneticiler	5,0%	16,4%	92,3%	28,3%	27,5%	25,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	2,3%	14,7%	50,8%	90,9%	36,6%	0,0%
Genel Toplam	31,1%	23,2%	58,3%	46,7%	45,4%	11,7%

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları, Hizmet ve satış elemanları, Nitelik gerektirmeyen meslekler, Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin yarısına yakını İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	-	2	6	4	8	7	5	3	-	1
Garson (Servis Elemanı)	9	1	8	3	-	5	6	4	7	2
Satış Danışmanı / Uzmanı	7	8	9	2	10	1	6	3	4	5
Güvenlik Görevlisi	5	3	7	1	9	8	6	4	-	2
Temizlik Görevlisi	8	1	6	3	-	7	5	2	-	4
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1	-	4	2	-	3	6	5	8	7
Beden İşçisi (Genel)	-	1	6	4	-	7	2	3	-	5
Müşteri Temsilcisi	1	7	6	2	9	4	8	-	3	5
Konfeksiyon İşçisi	-	2	-	4	-	-	5	3	-	1
Yazılım Mühendisi	3	5	4	7	7	8	2	9	6	1

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19’da İstanbul ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Makineci (dikiş), Konfeksiyon işçisi ve Yazılım mühendisi mesleklerinde aranan becerilerde ilk sırada Yeterli mesleki, teknik bilgi ve tecrübe ön plana çıkmaktadır.

Garson (servis elemanı), Temizlik görevlisi ve Beden işçisi (genel), mesleklerinde Fiziki ve bedensel yeterlilik ön plana çıkmıştır. Bu meslekleri icra ederken fizik gücüne ihtiyaç duyulması sebebiyle bu beceri ilk sırada talep edilmiştir.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Satış Danışmanı / Uzmanı	Büfeci	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Kalite Kontrolcü	Makineci (Dikiş)	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Paketleme İşçisi	Güvenlik Görevlisi	Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı
Temizlik Görevlisi	Ambar/Depo Görevlisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Güvenlik Görevlisi
Sekreter	Beden İşçisi (Genel)	Müşteri Temsilcisi	Temizlik Görevlisi
Kasiyer	Şoför-Yük Tasıma	Konfeksiyon İşçisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Hemşire	Servis Komisi	Yazılım Mühendisi	Beden İşçisi (Genel)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Elektrik Teknisyeni	Temizlik Görevlisi	Müşteri Temsilcisi
Mağaza Müdürü	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Güvenlik Görevlisi	Konfeksiyon İşçisi
Kablo Gruplama İşçisi	Danışma Memuru	Beden İşçisi (Genel)	Yazılım Mühendisi

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (dikiş), Garson (servis elemanı), Satış danışmanı / uzmanı, Güvenlik görevlisi, Temizlik görevlisi, Çağrı merkezi müşteri temsilcisi, Beden işçisi (genel), Müşteri temsilcisi, Konfeksiyon işçisi ve Yazılım mühendisi meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan üç meslek ise Satış danışmanı/uzmanı, Kalite kontrolcü ve Paketleme işçisi meslekleridir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu üç meslek Büfeci, Makineci (dikiş) ve Güvenlik görevlisi; cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Makineci (dikiş), Garson (servis elemanı) ve Satış danışmanı / uzmanı meslekleridir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle İstanbul ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 22 bin 626 işletmede (20+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. İstanbul ilinde ise 20+ istihdamlı 6 bin 696 işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. İstanbul ilindeki işletmelerin yüzde 22,5'i son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yüzde 23,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İstanbul ilinde eleman temininde güçlük çeken işletmeleri sektörel olarak incelediğimizde; İmalat ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinde bulunan işletmelerin son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekilen ilk iki sektör olduğu ve bu sektördeki işletmelerin toplam eleman temininde güçlük geçen işletmelerin yüzde 60,9'unu oluşturması dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra eleman temininde en az güçlük çeken işletmelerin olduğu sektörler; Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Madencilik ve taş ocakçılığı, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ve Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörleridir.

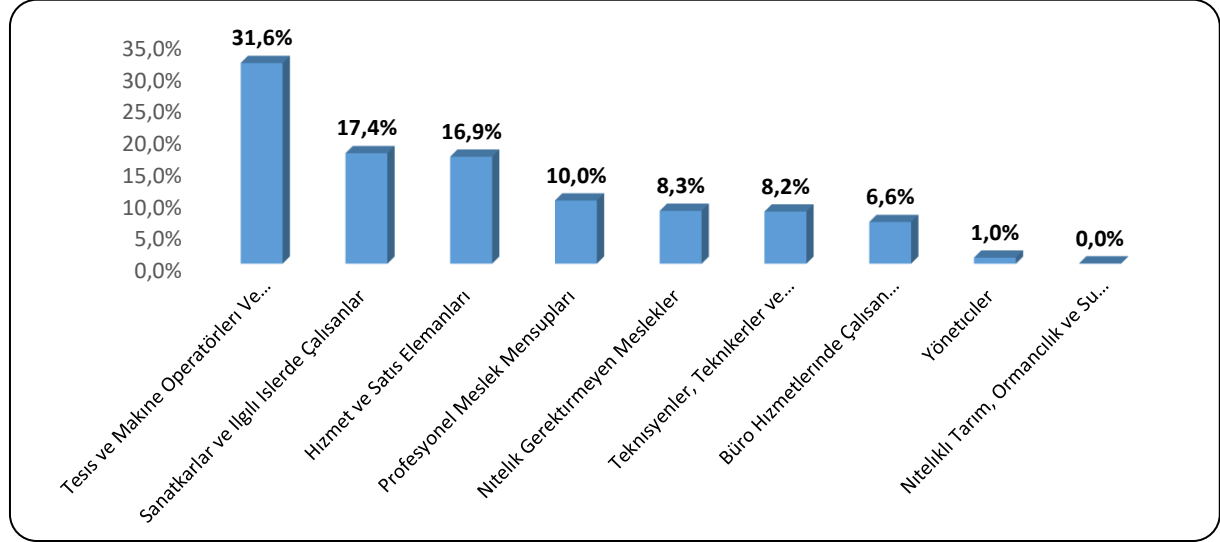
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	14.196
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3.868
Toptan ve perakende ticaret	3.802
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2.136
İnşaat	1.629
Ulaştırma ve depolama	1.160
Bilgi ve iletişim	1.018
Eğitim	841
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	599
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	535
Diğer hizmet faaliyetleri	463
Finans ve sigorta faaliyetleri	324
Gayrimenkul faaliyetleri	285
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	64
Madencilik ve taş ocakçılığı	45
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	32
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	8
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	7
Genel Toplam	31.014

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde 31 bin 14 kişilik işgücü temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat, İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve Toptan ve perakende ticaret sektörleri ön plana çıkmaktadır. İstanbul ilinde temininde güçlük çekilen mesleklerin yüzde 70,5'i bu sektörlerde yer almaktadır.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 9 bin 801 kişi ile Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 31,6'sı bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de İstanbul ilinde olduğu gibi Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 30,7 seviyesindedir.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	5.101
Güvenlik Görevlisi	1.276
Garson (Servis Elemanı)	762
Müşteri Temsilcisi	677
Ürün Tanıtım Görevlisi	675
Bulaşıkçı (Stevard)	588
Temizlik Görevlisi	550
Konfeksiyon İşçisi	481
Yazılım Mühendisi	468
Ütücü	436
Diğer	19.999
Toplam	31.014

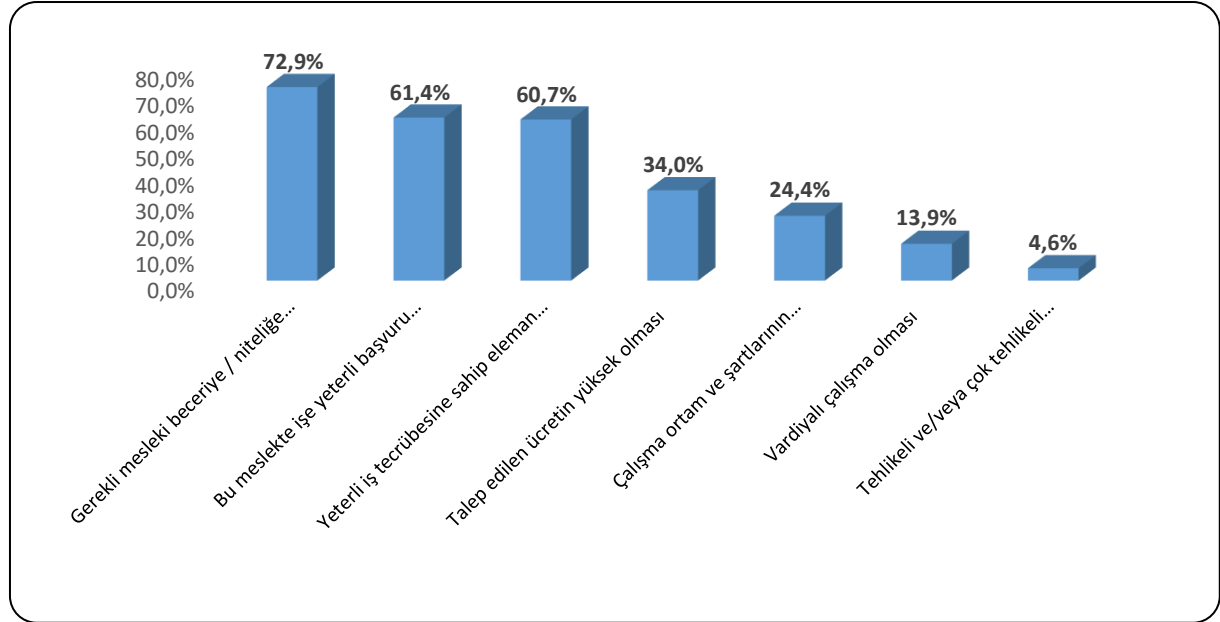
Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 5 bin 101 kişi ile Makineci (dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 1.276 kişi Güvenlik görevlisi ve 762 kişi ile Garson (servis elemanı) meslekleri gelmektedir.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (dikiş), Güvenlik görevlisi, Garson (servis elemanı), Temizlik görevlisi ve Konfeksiyon işçisi mesleklerin yine ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir. İstanbul ilinde söz konusu meslekler, önceki yıllarda olduğu gibi temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Makineci (dikiş), Güvenlik görevlisi, Garson (servis elemanı) ve Temizlik görevlisi gibi mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına önemli bir bilgidir.

Şekil 23: Temininde Güçlük Çekilme Nedenlerinin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işletmelerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri Dağılımında da ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Temininde Güçlük Çekilme Nedenlerini ortadan kaldırmaya yönelik aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında il genelinde talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması
Makineci (Dikiş)	76,3%	72,7%	60,6%	38,2%	29,2%	8,8%	0,0%
Güvenlik Görevlisi	36,9%	58,9%	62,8%	73,1%	60,3%	67,1%	3,4%
Garson (Servis Elemanı)	71,6%	32,5%	23,2%	33,2%	18,1%	37,4%	0,0%
Müşteri Temsilcisi	88,6%	42,4%	39,8%	24,6%	67,6%	57,6%	0,0%
Ürün Tanıtım Görevlisi	100,0%	99,1%	99,1%	0,9%	0,0%	0,9%	0,0%
Bulaşıkçı (Stevard)	94,5%	81,2%	4,4%	5,5%	91,2%	5,5%	2,2%
Temizlik Görevlisi	82,5%	69,9%	24,5%	22,2%	59,1%	54,8%	1,6%
Konfeksiyon İşçisi	94,8%	83,6%	69,3%	12,8%	69,3%	0,0%	0,0%
Yazılım Mühendisi	75,4%	94,8%	92,2%	20,7%	56,6%	0,8%	0,8%
Ütücü	74,8%	53,5%	48,7%	44,6%	46,2%	2,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, çoğu meslek için Bu meslekte yeterli başvuru yapılmaması ve Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının neden olduğu görülmektedir. Güvenlik görevlisi mesleğinde ise temininde güçlük çekilme nedeni olarak ilk sırada Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi belirtilmiştir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde İstanbul ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken İstanbul ilinde işletmelerin yüzde 19,7’si istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve İstanbul ilinde ise yüzde 3,7 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
İmalat	24,2%	3,8%	27,3%	44,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	19,8%	3,5%	31,7%	44,9%
İnşaat	12,1%	5,9%	28,2%	53,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	17,2%	3,4%	31,0%	48,3%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	14,6%	4,1%	32,9%	48,5%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	20,5%	4,1%	23,3%	52,1%
Ulaştırma ve Depolama	18,2%	4,0%	31,8%	46,0%
Bilgi ve İletişim	24,7%	0,9%	24,7%	49,8%
Eğitim	21,2%	2,7%	34,1%	42,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	21,2%	1,7%	32,8%	44,4%
Gayrimenkul Faaliyetleri	13,3%	2,1%	45,5%	39,1%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	17,6%	2,1%	36,4%	43,9%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	12,0%	0,5%	44,0%	43,5%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	11,4%	1,6%	38,4%	48,6%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	7,5%	3,8%	28,8%	60,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	7,1%	2,9%	24,3%	65,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	9,1%	0,0%	52,3%	38,6%
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri	20,7%	3,4%	31,0%	44,8%
Genel Toplam	19,7%	3,7%	29,9%	46,7%

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı sırasıyla Bilgi ve iletişim, imalat, Eğitim, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinde en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en yüksek sektörler ise İnşaat, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve Ulaştırma ve depolama sektörleridir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 52,3’ü, Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 45,5’i ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründe

bulunan işyerlerinin yüzde 44'ü gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	17.901	5,8%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	909	5,1%
İmalat	24.108	3,6%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	116	3,6%
İnşaat	4.575	3,1%
Bilgi ve İletişim	2.389	3,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	807	2,6%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2.011	2,4%
Eğitim	2.467	2,3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	163	2,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	10.423	2,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3.669	2,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	939	1,4%
Ulaştırma ve Depolama	2.895	1,4%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1.565	1,1%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	74	0,6%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	-66	-0,5%
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri	-66	-3,6%
Genel Toplam	74.879	2,9%

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,6 artacağı beklenmekte olup İstanbul ilinde ise bu oran yüzde 2,9 olup ülke genelinin altında gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi 24 bin 108 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 5,8 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. İstanbul ilinde istihdam azalışı beklenen sektörler ise Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri ve Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörleridir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	19.367	5,6%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	16.142	5,1%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	7.161	2,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	9.471	2,6%
Hizmet ve Satış Elemanları	11.383	2,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4.901	2,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	5.622	1,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	58	1,0%
Yöneticiler	773	0,5%
Genel Toplam	74.879	2,9%

Kaynak: İPA 2019

Tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 19 bin 367 kişilik artış ile Nitelik gerektirmeyen meslekler grubudur. En az artış beklenen meslek grubu ise 58 kişilik artış ile Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Temizlik Görevlisi	Sahne Makinisti (Set İşçisi)
Makineci (Dikiş)	Soğuk Demirci
Güvenlik Görevlisi	Sosis, Sucuk ve Salam İmal İşçisi
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren)
Konfeksiyon İşçisi	Mermer İşçisi
İlaç Tanıtım-Satış Mümessili (Reprezantı)	İnşaat Ustası
İnşaat İşçisi	Ekskavatör(Kazıma ve Yükleme) Operatörü
Garson (Servis Elemanı)	Elektrikçi (Genel)
Danışma Memuru	Galeri ve Tünel Açma Makinesi Operatörü
Beden İşçisi (İnşaat)	Döviz Alım Satım Elemanı

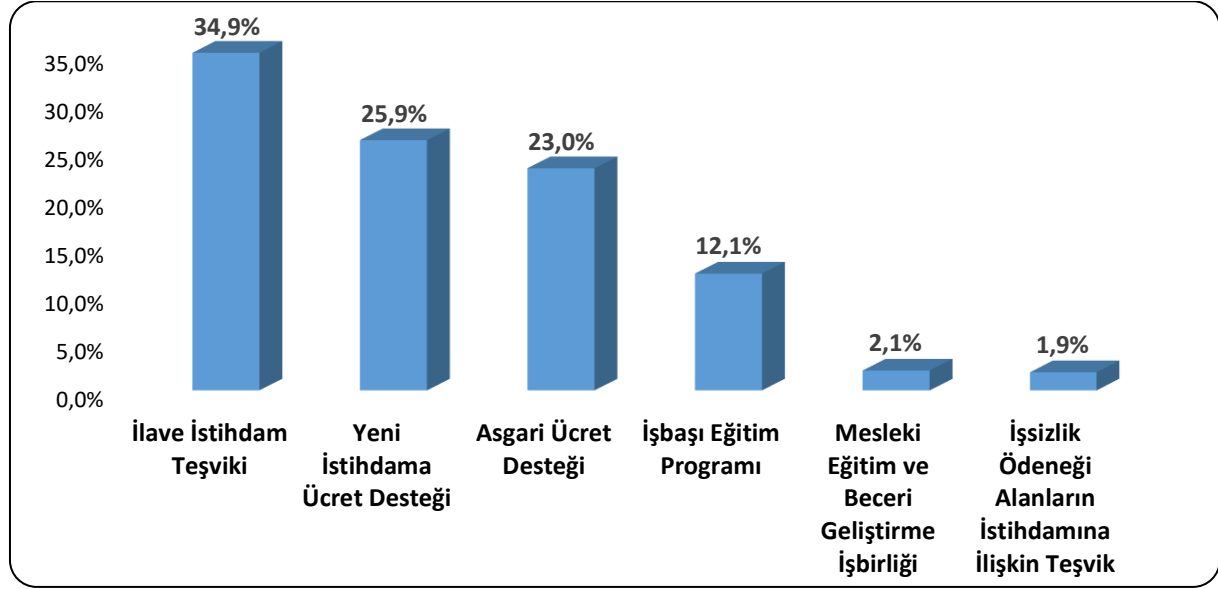
Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla Temizlik görevlisi, Makineci (dikiş) ve Güvenlik görevlisi olup, Sahne makinisti (set işçisi), Soğuk demirci ve Sosis, sucuk ve salam imal işçisi meslekleri ise en fazla net istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Temizlik görevlisi, Makineci (dikiş), Güvenlik görevlisi ve İnşaat işçisi meslekleri istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde yine ilk sıralarda yer almaktadır. İstanbul ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda ilk on meslekte benzerlik görülmemektedir.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

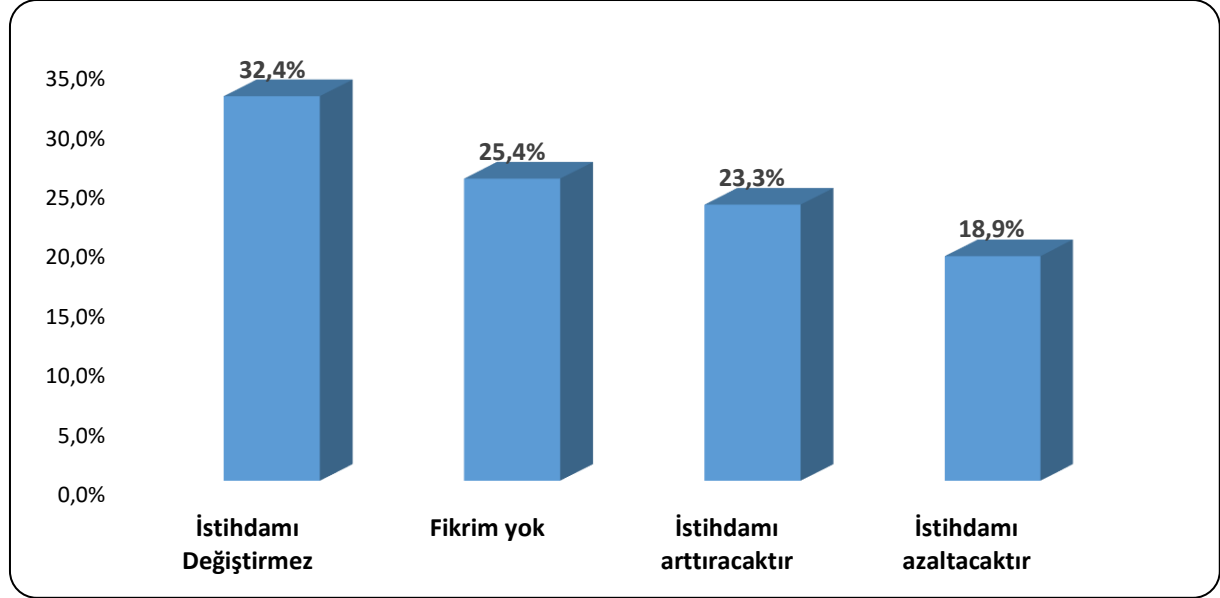

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde 20+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği yer almaktadır. İşverenler, İstihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise İşsizlik ödeneği alanların istihdamına ilişkin teşvik olarak değerlendirmiştir.

Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,3'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

Kaynak: İPA 2019

İstanbul ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 32,4'ü istihdamı değiştirmeyeceğini beyan ederken, yüzde 23,3'ü ise istihdamı arttıracığını, yüzde 18,9'u ise teknolojik gelişmelerin istihdamı azaltacağı görüşündedir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. İstanbul ilinde; Bilgi ve iletişim sektörü soru ile ilgili bir sektör olduğu için işverenlerin yarısına yakını teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını savunmaktadır.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 31,8'i teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini, yüzde 22,7'si istihdamı arttıracığını ve yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir.

SONUÇ

İstanbul İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2019 yılında İstanbul ilinde gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İl genelinde 2018 yılı TÜİK verilerine göre işsizlik oranının yüzde 12,5 olduğunu görmekteyiz. Yani bu veri, çalışmaya hazır her yüz kişiden 13'ünün işsiz olduğunu göstermektedir.

İstanbul ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. İstanbul'da mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

İstanbul ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 65,9'u erkeklerden, yüzde 34,1'i kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör İmalat sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olan sektörler İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri, Eğitim gibi genellikle belirli bir eğitim düzeyi gerektiren sektörlerdir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de İstanbul ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadınların işgücüne katılımı artmalı ve kadın istihdamı teşvik edilmelidir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının

geliştirilmesi gerekmektedir. Nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı kadınların istihdamda yer alabilmeleri, işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2018 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında Mesleki eğitim kurslarında 142, İşbaşı eğitim programlarında 8 bin 904 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan toplam 42 bin 390 kişi faydalanmıştır. Mesleki eğitim kurslarında 2011 yılına göre bir azalış gözükse de İşbaşı eğitim programlarında 2011 yılına göre önemli bir artış kaydedilmiştir. İŞKUR tarafından açılan kurs ve işbaşı eğitim programlarının yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırdığı bunun sonucunda da yararlanıcıların işgücü piyasasında tutunma ihtimalinin arttığı söylenebilir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları, mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte İŞKUR'un aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar itibariyle istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

İstanbul ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler İmalat, Toptan ve perakende ticaret ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleridir.

İstanbul ili İşgücü Piyasası Araştırması döneminde 6 bin 771 işletmede 40 bin 780 açık iş tespit edilmiştir. İstanbul ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 40 bin 780 kişilik açık işin yüzde 35,6'sına tekabül eden 14 bin 504 kişilik kısmı, bu sektördeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin yoğun olduğu diğer sektörler ise Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleridir.

İstanbul ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 22,7'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üstünde olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

İstanbul ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla sayıda açık işin Hizmet ve satış elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 22,1'dir.

Açık işlerin yüzde 29,3'ünde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "Eğitim düzeyi önemli değil" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe ve iletişim ve ifade yeteneği istemesi etkindir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Bu meslekte işe başvuru yapılmaması ve Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedenlerinden kaynaklandığını öncelikli olarak belirtmişlerdir. Son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması'nın TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "İşletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken İstanbul ilinde işletmelerin yüzde 19,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve İstanbul ilinde ise yüzde 3,7 olarak gerçekleşmiştir.

İstanbul ilindeki işverenlerin yüzde 34,9'u, istihdama en çok katkı sunan teşvikin ilave istihdam teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde de işverenlerin yüzde 34,3'ü istihdama en çok katkı sunan teşvik olarak ilave istihdam desteğini belirtmişlerdir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama olası etkilerini işverenlere sorduğumuzda, sektörler arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. İstanbul ilinde; Bilgi ve iletişim sektöründe işverenlerin yarısına yakını teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracaklarını savunmaktadır.

Gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem

eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU**2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU**

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması (İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

- 1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik maksadı dışında kullanılamaz.
- 2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş- yerlerine 4.409 TL (dörtbindörttyüzdokuz Türk Lirası) İdari Para Cezası uygulanır.**
- 3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. **İkinci maddeye aykırı davranışlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :

İşyerinin Yasal Unvanı :

E-Posta Adresi :

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı :

Unvanı :

Tarih :

Telefonu :

E-Posta :

İmza/Kaşe :

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
1.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
1.2. İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
1.3. İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
1.4. İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
1.5. İşyerinizde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel var mı?		

2) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 3'e geçiniz, Hayır ise, soru 4'e geçiniz.)

Evet ()

Hayır ()

3) Yatırımla İlgili Bilgiler

3.1 Yatırımın Türü:

İlave yatırım ()

Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs... alımı veya kiralınması

Teknolojik Yatırım ()

Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi

Stratejik Yatırım ()

İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri

Diğer ()

3.2.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi)

(artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

3.3. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi)

(azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

4) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız.

[illegible]

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

5) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

Evet () 5.1. soruya geçiniz.

Hayır () 6.Soruya geçiniz.

5.1) Eleman aranılan meslekler

[illegible]

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)

****Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.**

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2020 TARİHİ İTİBARIYLA) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

6) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐	→	6.1'e geçiniz.
	Hayır ☐	→	7.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐	→	7. soruya geçiniz.
6.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler			Net sayısal artış
7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	→	7.1'e geçiniz.
	Hayır	→	8. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	→	8. soruya geçiniz.
7.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler			Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

8) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet () 8.1. soruya geçiniz.

Hayır () 9.Soruya geçiniz.

8.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

[illegible]

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

9) Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. () İstihdamı azaltacaktır. () İstihdamı Değiştirmez. () Fikrim yok. ()

10) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

.....
.....

11) Genç (15-29 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik Beceri.	()
Teorik Bilgi.	()
Diploma/sertifika.	()
İş Deneyimi.	()
Referans.	()

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet () 13. Soruya geçiniz. Hayır () 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini.	()
İşbaşı Eğitim Programları.	()
Çalışanların Mesleki Eğitimi.	()
Mesleki Eğitim Kursu.	()
Kısa Çalışma Ödeneği.	()
Danışmanlık ve Yönlendirme.	()
Teşvikler.	()

(15. Soruya Geçiniz)

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

- İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ()
- İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ()
- İnternet sitesi kullanışlı değil. ()
- Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ()
- İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ()
- Daha önce aldığım hizmetlerden memnun kalmadım. ()
- İŞKUR Hizmet birimi çok uzak. ()

15) İŞKUR'un sizi en çok hangi alanlarda desteklemesini istersiniz? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

- İşe Uygun Eleman Temini. ()
- İşbaşı Eğitim Programı. ()
- Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması. ()
- Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği. ()
- Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği. ()
- İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi. ()

16) Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri kapsamında sunulan Hizmetlerden haberdar mısınız?

- Evet ☐ (17. Soruya Geçiniz) Hayır ☐ (18. Soruya Geçiniz)

17) Sizce sunulan teşviklerden hangisinin İstihdama katkısı en yüksek düzeyde olmuştur?

- Yeni İstihdama Ücret Desteği. ()
- İşbaşı Eğitim Programı. ()
- İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik. ()
- İlave İstihdam Teşviki. ()
- Asgari Ücret Desteği. ()
- Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği. ()

18) İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

- Evet ☐ Hayır ☐

19) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz?

- Evet ☐ (Form tamamlanmıştır.) Hayır ☐ (20. Soruya Geçiniz)

20) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapmamanızın nedeni nedir?
(En fazla 3 tane belirtiniz.)

- E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği. ()
- Finansman yetersizliği. ()
- Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması. ()
- Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması. ()
- E-ticaretin güvensiz bir mecra olması. ()

2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.